JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI KÖZGYŰLÉS
ELNÖKE

HATÁROZATI JAVASLAT
a Vármegyei Közgyűlésnek
Jász-Nagykun-Szolnok vármegye mezőgazdaságának helyzetéről
szóló tájékoztatókhoz

Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Közgyűlés
……/2024. (…..) számú határozata Jász-Nagykun-Szolnok vármegye mezőgazdaságának helyzetéről

1. A Vármegyei Közgyűlés a Jász-Nagykun-Szolnok vármegye mezőgazdaságának helyzetéről szóló tájékoztatókat a **melléklet** szerinti tartalommal megtárgyalta és az azokban foglaltakat tudomásul veszi.

2. A Vármegyei Közgyűlés megköszöni a tájékoztató elkészítését a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Igazgatóságának és a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Kormányhivatal Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztályának.

Erről:
1. vármegyei közgyűlés tisztségviselői
2. vármegyei címzetes főjegyző
3. irodavezetők
4. Dr. Berkó Attila főispán, Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Kormányhivatal
5. Hubai Imre Csaba vármegyei elnök, Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Igazgatóság
6. Kiss Róbert vármegyei igazgató, Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Igazgatóság
7. Juhász Rita, Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Kormányhivatal Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztály vezetője

értesülnek.

Szolnok, 2024. november 26.

Hubai Imre

Készítette: ……
Kormos Lívia
testületi referens

Ellenőrizte: ……
Páldi Tamás Attila
irodavezető

A határozati javaslat törvényes:

……
Rentzné Dr. Bezdán Edit
vármegyei címzetes főjegyző

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYE

MEZŐGAZDASÁGÁNAK HELYZETE

2024.

NEMZETI
AGRÁRGAZDASÁGI
KAMARA

Készítette: Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Igazgatósága

NEMZETI
AGRÁRGAZDASÁGI
KAMARA

Tartalomjegyzék

I. Jász-Nagykun-Szolnok vármegye mezőgazdaságának általános jellemzői 3

II. Szántóföldi növénytermesztés 5

II. 1. Időjárási helyzetkép 5

II. 2. Őszi vetésű kultúrák 7

II. 3. Tavaszi vetésű kultúrák 9

II. 4. Őszi vetési és talaj-előkészítési munkák 2024. 12

III. Kertészet 13

III. 1. Zöldségtermesztés 14

III. 2. Gyümölcstermesztés 16

III. 3. Szőlőtermesztés 17

IV. Állattenyésztés 19

IV. 1. Szarvasmarha 19

IV. 2. Sertés 20

IV. 3. Juh 21

IV. 4. Baromfifélék 22

IV. 5. Halgazdálkodás 22

IV. 6. Méhészet 23

V. Nemzeti Agrárgazdasági Kamara főbb feladatai 24

V. 1. Szakmai programok 24

V. 2. Szakmai feladatellátás 27

VI. Összefoglalás 30

I. Jász-Nagykun-Szolnok vármegye mezőgazdaságának általános jellemzői

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye az ország egyik legnagyobb területű vármegyéje, itt található az ország mezőgazdasági hasznosítású földterületeinek mintegy ötöde. Tökéletes síkság lévén kedvezőek a mezőgazdasági adottságai, azonban szélsőséges vonásokat mutat az éghajlata – kevés és egyenetlen eloszlású a csapadék, gyakori a szárazság és az aszály – és visszatérő probléma volt már a belvíz is. Ezek alapján elmondható, hogy a gazdálkodóknak általában szélsőséges időjárási körülményekkel kell szembe nézniük, amelyeket az elmúlt években tapasztalt éghajlatváltozás még inkább felerősített.

A vármegye területének teljes területe 558 000 hektár, melynek döntő hányada, több mint 400 000 ezer hektár mezőgazdasági hasznosítás alatt áll. Országos viszonylatban is magas a szántó művelési ágú területek aránya, ezen területek nagysága meghaladja a 350 000 hektáros nagyságrendet. Kiemelendő még a gyep, illetve az erdő területek nagysága, azonban a gyümölcsösök, szőlők, halastavak és nádasok aránya alacsony. A mezőgazdasági hasznosítású területek művelési ágak szerinti megoszlását az 1. ábra mutatja be.

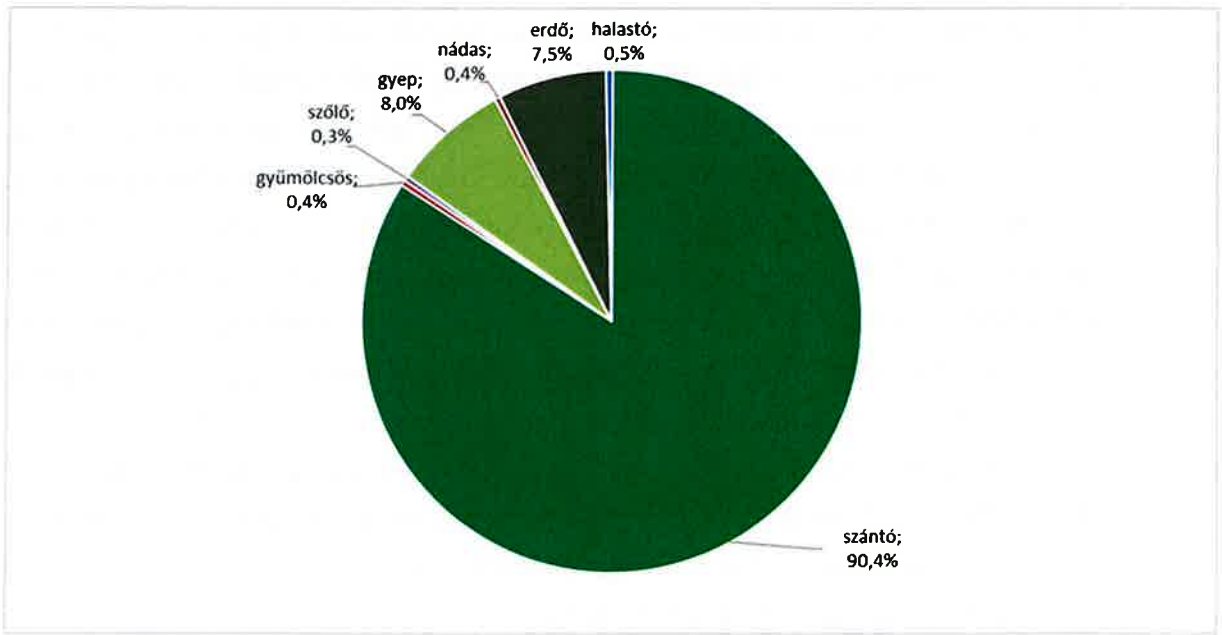

1. ábra: Jász-Nagykun Szolnok vármegye mezőgazdasági területének művelési ágak szerinti megoszlása
Forrás: Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

A vármegye mezőgazdaságát ágazati szinten áttekintve megállapítható, hogy a növénytermesztés dominanciája megnövekedett az elmúlt három évtizedben.

Vármegyénkben tradicionálisan a búza, a kukorica, a napraforgó és ipari növények termesztése a jellemző. A Jászságban, valamint a Tiszazugban szabadföldön és termesztő berendezésekben jelentős volumenben folyik zöldség-, gyümölcs-, és szőlőtermesztés.

Az állattenyésztési ágazaton belül, pedig a szarvasmarha-, a baromfi-, a sertés- és a juhtenyésztés a meghatározó.

Az agrárium volumene évtizedek óta meghatározó régiónkban, amit jól mutat, hogy a mezőgazdaság súlya a vármegyénkben a GDP-hez való hozzájárulás arányát tekintve az országos átlag csaknem kétszerese, mintegy 8 - 9%. A Központi Statisztikai Hivatal (a továbbiakban: KSH) adatai alapján 2024. június 30-án a vármegyében mezőgazdasági tevékenységgel foglalkozó gazdasági szervezetek, valamint őstermelők száma közel 20 000 fő volt. Ez régiós szinten is az agrárium fontosságát emeli ki, hiszen így a vármegyében a regisztrált vállalkozások több mint harmada mezőgazdasággal, erdőgazdálkodással, illetve halászattal foglalkozik.

Az új jogszabályi környezet folytán az őstermelők, az őstermelők családi gazdaságai és a családi mezőgazdasági társaságok, mint új gazdálkodási forma kezdték meg működésüket 2021. január 1-től. Ennek következtében megnövekedett az őstermelőként gazdálkodók száma, amely meghaladja a 19 000 főt a vármegyében. Az őstermelők közül több mint 8 000-en őstermelők családi gazdaság (ŐCSG) tagjai, az ŐCSG-k száma eléri a 3 000 db-ot, míg jelenleg 10 db családi mezőgazdasági társaság működik Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében. Jelentős továbbra a mezőgazdasági termékfeldolgozást folytató kistermelők tétszáma. E gazdaságokban prémium minőségű kézműves élelmiszereket állítanak elő, melyeket vármegyénkben az időszakosan 4 helyszínen tartott termelői piacokon is tudnak értékesíteni. A fenti adatokból is látható, hogy számukat tekintve az egyéni gazdaságok a meghatározóbbak a mezőgazdasági termelés szempontjából, a mai napig jellemzőek vármegyénkre a kis földterülettel rendelkező gazdaságok. A nagyüzemi termelés mellett, igen jelentős a kis- és közepes gazdaságok száma. Vármegyénkben a gazdaságok több mint 40%-a 5-50 hektáros birtokmérettel rendelkezik, azonban a megművelt területek több mint 70%-át a 100 ha fölötti hektáron gazdálkodók művelik. Az átlagos szántó birtokméret 47 ha, ami országos viszonylatban is magas.

A vármegyei mezőgazdasági társas vállalkozások száma 661 db volt 2024. I. félévében. A mezőgazdaságban alkalmazottak száma a KSH közlése szerint 2024. I. félévi adatok alapján 5 101 főre volt tehető.

II. Szántóföldi növénytermesztés

A szántóterületen a legnagyobb arányt a gabonafélék (őszi búza, kukorica, őszi árpa, tritikálé, zab, rozs), valamint az olajos növények (napraforgó, repce) képviselik. A jelentősebb növények termőterületét a 2024-es év és az elmúlt évek átlagának vonatkozásában az 2. ábra mutatja hektárban.

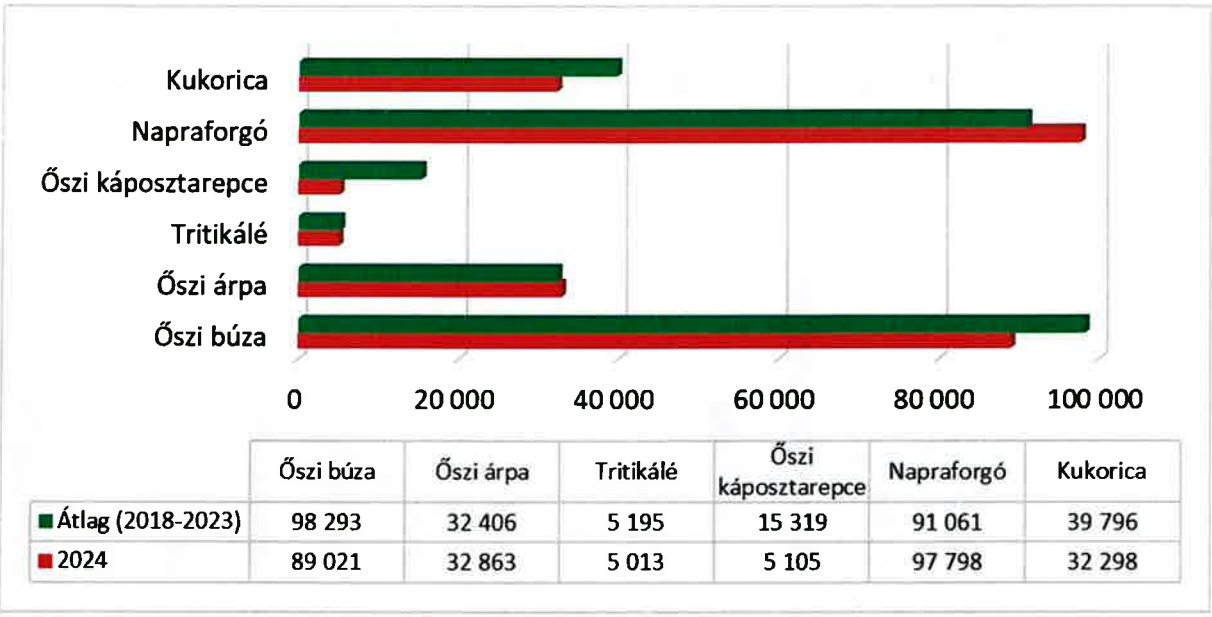

	Őszi búza	Őszi árpa	Tritikálé	Őszi káposztarepce	Napraforgó	Kukorica
Átlag (2018-2023)	98 293	32 406	5 195	15 319	91 061	39 796
2024	89 021	32 863	5 013	5 105	97 798	32 298

1. ábra: A jelentősebb területtel bíró növények termőterülete (hektár)
Forrás: Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

A vármegyében jelentős az öntözhető területek nagysága, az öntözésre feljogosító vízjogi engedéllyel közel 1 500 termelő rendelkezik. Ennek köszönhetően számottevő területet képvisel vármegyénkben a különböző növényfajok vetőmagtermesztése is (kalászosok, hibridkukorica, napraforgó), az ország kukorica vetőmag-előállító területének 40%-a itt található. Külön sajátossága a vármegyének a rizstermesztés. Kisújszállás térségében fehérrizst 1 000 – 1 500 hektáron, míg az országban egyedüliként indiánrizst, mintegy 1 000 hektár területen termesztenek.

II. 1. Időjárási helyzetkép

Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében a 2022-es rendkívüli aszály sújtotta év után a 2023-as esztendő már csapadékosabb év volt, átlagosan 639,2 mm csapadék esett. A tavaly novemberi, illetve decemberi hónapban lehullott sokéves átlag mennyiségét is meghaladó csapadékmennyiség bizonyos fokig tudta pótolni azt a rendkívüli hiányt a

talajból, melyet az elmúlt évek szárazabb időjárása okozott. Sajnos 2024-ben már a tavaszi időszakot követően újra az egész ország területére tartósan vízhiányos időszakot hirdettek ki. Ez év október végéig 378 mm csapadékot mértek térségünkben. Azelőrejelzések november és december hónapokra sem jósolnak akkora mennyiségű esőt, ami a tavalyi év ugyanezen időszakában volt tapasztalható. Továbbra is megfigyelhető az a tendencia, hogy vármegyénkben több hónapban is a sokéves átlagtól kevesebb csapadék hull, míg a havi átlaghőmérsékletek és a nyári hónapokban a hőségnapok száma folyamatosan emelkedik. A vármegyei csapadékmennyiséget a 2023/2024-es gazdálkodási év és az elmúlt évek átlagának vonatkozásában az 3. ábra mutatja mm-ben.

2. ábra: Vármegyei havi csapadékmennyiség 2023. 09. 01-től 2024. 10. 31-ig (mm)
Forrás: KÖTIVIZIG

A tavaly ősz végén tapasztalt nagyobb mennyiségű csapadék hatására az őszi káposztarepce és az őszi gabonák kikeltek, és az állományok kellően megerősödve mentek a téli időszakba. Ez év februárjában tapasztalt tavaszias idő hatására a növények téli mélynyugalmi fázisa idejekorán befejeződött, a szokatlanul enyhe, néhol 17-18 fokos nappali felmelegedés miatt a vegetációs időszak már a hónap elején elindult a növényekben. Március közepén az lokálisan hidegbetörések jelentkeztek, amelyek néhány gyümölcsösben fagykárokat okoztak és negatívan befolyásolták a termőképességet. A növények korai fejlődése mellett nagy problémát jelentett, hogy vármegyénkben 2024. első öt hónapjának csapadékösszege 57,1 mm-rel maradt el a sokéves 1-5. havi területi átlagtól, ami jól mutatja, hogy nem kaptak kellő csapadékot a növények a fejlődéshez. A nyár első hónapjában több alkalommal heves viharok is

kialakultak, melyek a vármegye egyes részein nagy károkat okoztak mind a szántóföldi növényeinkben, mind az ültetvényekben. Júliustól újra aszályos időjárás következett. Az év első nyolc hónapjának csapadékösszege csupán 243 mm volt, ami ekkor már 120 mm-rel volt kevesebb a sokéves vármegyei átlagunkhoz képest. Hőmérséklet szempontjából sem voltak ideálisak a viszonyok, vármegyénkben 2024. júliusa volt a legforróbb 7. hónap 1946 óta 25,4 fokos középhőmérséklettel. A rekord megismétlődött a nyár utolsó hónapjában is, csak ennél is magasabb, 25,9 fokos átlagértékkel, ami a legmagasabb augusztusi középhőmérséklet a mérések kezdete óta. A nyári aratáshoz hasonlóan ősszel is a betakarításkor esett újra számottevő csapadék, ami a kapásnövényeken már segíteni nem tudott, azonban megkönnyítette az őszi növények talajelőkészítési, és vetési munkálatait. A közel egy hónapon át tartó esős időszak október közepéig tartott. A növények optimális fejlődéshez ismételten egyre inkább szükség lenne csapadékra.

II. 2. Őszi vetésű kultúrák

Az őszi kalászosok magágykészítés munkálatai a tavalyi évben szeptember végén kezdődtek meg, és október végéig ki is tartottak. Sok esetben a talaj nedvességtartalma nem tette lehetővé a megfelelő állagú magágy elkészültét, ezért több munkamenetre volt helyenként szükség. A vetések számára kedvező volt a hosszú ősz, melyhez főleg október második felétől kiadós csapadék is párosult. Problémát a vetések minőségében a rosszabb vízgazdálkodású talajokon jelentett a lehullott csapadék. A víz leszivárgása nem tudott lépést tartani a csapadék mennyiségével, így ezeken a területeken belvízfoltok alakultak ki. A belvíz mellett vármegyénkben hatalmas problémát jelentett a mezei pocok populáció elleni védekezés, ami az év folyamán rendkívül elszaporodott, így súlyos károkat okozva a gazdáknak. A gradáció az egész országra kiterjedően veszélyeztetett minden ősszel vetett táblát, valamint a lucernákat, a zöld ugarokat, és a még meg nem mozgatott területeket is. A csapadékos, téli hideg idő beállásával némileg csökkent mezei pocok populáció, viszont az általuk okozott károk miatt továbbra is foltosak maradtak a táblák. Ahol a tartós belvízborítás és a pocok kártétele nem okozott jelentős kipusztulást, ott a növények az időszaknak megfelelő fejlettségűek voltak. Február elején már látható jeleit mutatták a gabonák, hogy elfogyott a hozzáférhető tápanyag, sárgállott az állományok egy része. Ennek következtében már több gazdálkodó a hónap közepén megkezdte a tavaszi fejtrágyázást, azonban a tápanyagok hasznosulásához szükséges megfelelő mennyiségű bemosó csapadék nem hullott. A tél végén tapasztalt tavaszias időjárás

megzavarta a növények biológiai ciklusát, ezáltal több növényvédelmi probléma is jelentkezett az egyes növényfajok esetében, valamint az őszi vetésű növénykultúrák márciusban már jóval előrehaladottabb fejlettségi stádiumban voltak a korábbi években tapasztaltakhoz képest. Az időben elvégzett gyomirtó kezelések mellett, idén is nélkülözhetetlen volt a kalászvédelem, hiszen május hónapban jellemző volt a párás, fülledt meleg, ami kedvezett a gombás betegségek megtelepedésének gabonanövényeinken. A növények fejlettségi állapota miatt a szokásosnál jóval korábban, már június közepén megkezdődött az aratás Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében. A korai kezdés miatt július közepére a betakarítási munkálatok gyakorlatilag befejeződtek. A visszajelzések alapján elmondható, hogy a remélt termésmennyiséget nem érték el gazdálkodók. Amellett, hogy nem kaptak kellő csapadékot a növények a fejlődéshez, a gyengébb állományok állapotának az is az oka, hogy egyre kevesebb műtrágyát használtak a gazdálkodók, pedig a jó tápanyagellátás alapfeltétele az eredményes növénytermesztésnek. A fentebb említett a problémák a termények minőséget is negatívan befolyásolták.

Vármegyénkben az **őszi árpa** táblákon fejeződött be leghamarabb az aratás, vetésterülete 32 863 ha volt. Az 5,5 t/ha átlaghozam mellett a teljes betakarított termésmennyiség 180 747 tonna lett. Idén is több esetben nehezítették zivatarok, záporok a betakarítási munkákat. A nagyobb esőzések erős széllel jöttek, több táblán is megdőlt az őszi árpa állomány, aminek így a betakarítása körülményesebb volt és veszteséget is okozott a szemek kipergése. Az árpa minőségén egyes táblákon nagyban érzékelhető volt a tavaszi csapadékmentes időszak hatása, sok helyen az elvárt fajsúly alatt teljesített a növény. A korábbi években tapasztaltakhoz hasonlóan, a felvásárlási árak lecsökkentek az aratás időszakára, az őszi árpa ára 49 000 – 53 000 Ft/t között mozgott.

Az **őszi búza** vetésterülete 89 021 hektár volt 2024-ban. Jelenleg is ez az egyik legjelentősebb, legnagyobb területen termelt növényfaj vármegyénkben, aminek a vetésterülete nagyságrendje évek óta gyakorlatilag változatlan. A megtermelt búza termésmennyisége 480 001 tonna, míg a termésátlag 5,39 t/ha lett. Szintén a bokrosodás, kalászhányás és szemképződés alatti időjárási viszontagságok (csapadékhiány, magas hőmérséklet) negatív irányba befolyásolták a terméskép̋ződést. Idén a minőség jelentette a legnagyobb problémát a búzatermésnél. A területek nagyobb arányán takarmánybúzát takarítottak csak be, a növény fehérje tartalma nem érte el a még az euro búza minőségét sem, kereslet azonban csak a jó minőségű búzákra volt igazán. Aratáskor a felvásárlási árak 60 000 és 70 000 Ft/t között alakultak, a takarmány-euro minőségű búza 60 000 – 64 000 Ft/t,

míg a malmi-javító 67 000 – 70 000 Ft/t volt. A ráfordításokhoz képest nem voltak elégedettek a gazdálkodók az árakkal, mégis az volt a legjellemzőbb a betárolási lehetőség hiányában, hogy a termelők a helyi felvásárlók árait figyelve, ha tudták, aratás alatt beszállították és értékesítették a terményt.

Az időjárásunkban tapasztalt változás nem kedvez az **őszi káposztarepcének**, a növény rendkívül érzékeny az aszályra, így vetésterülete évről évre csökken, idén 5 105 hektáron termeltek. Pedig a repce a fontosságát mi sem tudná jobban mutatni, hogy nemcsak fontos olajos növényünk, ami a szántóföldi vetésszerkezetünkbe remekül beleillik, hanem kiváló kora tavaszi mézelő növény. Általánoságban elmondható, hogy idén a tavaszi csapadékhiány és a kártevők több termőhelyen legyengítették, visszavetették a megfelelő fejlődésben e növényfajt is, így a termésátlagok elmaradtak a reménttől, 1,77 t/ha átlagtermés mellett 9 036 tonna termett. A növény értékesítési ára 170 000 – 190 000 Ft/t volt. A **tritikálé** betakarított területe csökkent az előző évhez képest, 2024-ben 5 013 ha volt. A termésátlag 4,10 t/ha lett, a termésmennyiség pedig 20 603 tonna. A **rozs** esetében 1 388 hektárt foglalt el a termést adó terület. Az utóbbi években vármegyénkben egyre inkább zöldtakarmányként, szenázsnak hasznosítják, kevés gazdálkodó takarítja már be szemesen. A teljes betakarított mennyiség 3 421 tonna volt 2,46 t/ha átlaghozam mellett.

II. 3. Tavaszi vetésű kultúrák

A rendkívül korai kitavaszodás és a csapadékszegény tavaszi időjárás kedvezett a tavaszi talajelőkészítő munkák elvégzéséhez. A vetések gyakorlatilag folyamatosak voltak. A napraforgó táblákban örvös galamb és mezei nyúl okozta károkról számoltak be a gazdák, emiatt több helyen újra kellett vetni a területet. A korán vetett kukoricákon pedig az alacsony hőmérséklet és a talajmenti fagy többfelé károsodást, sárgulást okozott, ami a növények fejlődését visszavetette. Emellett a fiatalkori kártevők közül a barkófélék, a sároshátú bogarak jelentős levélveszteséget okoztak a kukorica mellett a napraforgón is, ami szintén hátráltatta a növények intenzív fejlődését. Az állományokban a mezei aszat, illetve a fenyércirok ellen indokoltak voltak a gyomirtószeres kezelések. A kapáskultúrák fejlődési állapotában, mint minden évben, idén is jelentős eltérések voltak tapasztalhatók, azonban a májusban és júniusban lehullott eső hatására a növények megerősödtek, az állományok már homogénnek voltak mondhatók. A júliusi, illetve az augusztusi száraz időjárás azonban negatívan determinálta a terméseredményeket. A csapadékhiány mellett egy több héten át tartó egy rendkívül magas légköri aszály és egy nagyon erős napsugárzás is

társult magas UV index-szel. A kapásnövényeink jóval idő előtt kényszerértek, levélzetük elszáradt, a növények vegetációja körülbelül 2-3 héttel előrébb járt a szokásosnál. A veszteségek elkerülése érdekében, már augusztus végén megkezdődött a betakarítás. A szeptember közepén kezdődő és közel egy hónapon át tartó csapadékos időjárás miatt az aratás befejezése október közepéig tartott.

Idén a legnagyobb területen vetett növényfajunk a **napraforgó** volt, Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében 97 798 ha-on termesztették ezt a növényt. A napraforgó esetében nyár közepi hőségek akadályozták a virágzás utáni szemképződést, így a tányérok telítettsége változó képet mutatott, melyet tovább súlyosbított a madarak (seregélyek, örvös galamb) kártétele. Az időjárás enyhülésekor, pedig az erős szél és néhol a jég okozott károkat az állományokban, derékban megtörtek a növények és a fejeket is megsértette. A vetett területen 241 463 tonna napraforgót takarítottak be, 2,46 t/ha átlaghozam mellett. A felvásárlási árak az aratáskor 150 000 – 170 000 Ft/t között mozogtak.

A **kukorica** betakarítása is ideje korán kezdődött meg a kényszerérés miatt. Az állományok nagy részének a fejlődése a tartós kánikulai napok miatt leállt, már augusztus végén több helyen felsült állományokat lehetett találni. A tápanyagbeépülés sok esetben elégtelen volt, a 2-3 csőből csak egyet volt képes a növény megfelelően kinevelni. Ennek következtében voltak olyan területek, amelyeket silózással hasznosítottak. Idén az állományokban nagy gondot okozott a gyapottok-bagolylepke hernyókártétele is, a csővégi rágása több termőhelyen komoly problémaként jelent meg. Ennek megfelelően a termésátlagok elmaradtak a várt szinttől. Vármegyénkben 32 298 ha-on 167 242 tonna termett, ami 5,22 t/ha átlagtermést eredményezett. Ennél a növénynél fontos kiemelni, hogy az elért termésátlagok termőhelytől és fajtától, valamint az alkalmazott agrotechnikától függően nagyon vegyesek voltak. A kukorica ára nagyon változó volt, 40 000 Ft/t és 80 000 Ft/t-ra volt tehető az aflatoxin fertőzöttségtől függően. Sajnos több átadó helyen volt tapasztalható, hogy a toxin mérés költségét a gazdálkodóra hárították, és ha fertőzött volt a termény, akkor vagy át sem vették a kukoricát, vagy be lehetett tárolni (szintén a gazdálkodó költségére), de értékesíteni nem lehetett a felvásárlónál.

A kukoricánál minimálisan jobban bírta az időjárás viszontagságait a **szemes cirok**, melyet vármegyénkben egyre több gazdálkodó termeszt, 2024-ben 3 845 hektáron 22 301 tonna termett. Általában a rosszabb területeken termesztik főleg az állattartók a **tavaszi zabot**, idén 1 288 hektáron vetettek. Több esetben zöldtakarmánynak kaszálták le a növényt, a termésmennyiség 3 156 tonna lett a termésmennyiség 2,45 t/ha átlaghozam mellett. A **magborsó** 688 hektárt foglalt el a vetésszerkezetből. Mivel

az időjárás nem volt optimális az állományok számára, a termésképződés sem volt kellőképpen megfelelő, a terméseredmények is alacsonyabbak lettek a vártnál, az átlagtermés 2,17 tonna hektár lett, a teljes termésmennyiség 1 493 tonna. A **tavaszi árpa** hozamát szintén befolyásolta az időjárás, 2 588 tonna termett 821 hektáron.

A **szója** vetésterülete 2 883 hektár volt 2024-ben, a szárazság és a viharos szél is károsította az állományt. Növényvédelmi szempontból pedig a takácsatka-fertőzés miatti levélszáradás, és a makrofomina okozta teljes növényelhalás okozott jelentősebb károkat. Az említett problémák miatt a terméshozamok elmaradtak a várttól, 2,25 t/ha átlagtermés mellett 6 487 tonna termett. Vármegyénkben az elmúlt években a **cukorrépa** vetésterülete az ezredfordulóhoz képest elhanyagolható vált (115 hektár). A jelenlegi csupán az egykori vetésterület 3%-a. Sajnos a nem öntözött területeken a júliusi forróság hatására a növények alsó levelei nagyon hamar elszáradtak, terméskiesés várható, 30-35 t/ha termésre lehet számítani. A növény betakarítása jelenleg, november hónapban is folyik. Egyébként kártevő és betegségmentes a kultúra, a kelés és később a gyomirtás is jól sikerült. A **burgonya** esetében a talajelőkészítő munkálatokat viszonylag időben el tudták készíteni a gazdálkodók. A kedvező időjárási feltételeknek köszönhetően, már március közepétől már elvetésre került a burgonya. A csapadékos késői tavasz a csírázásban, fejlődésben sokat segített és pozitívan befolyásolta megfelelő termesztési alapokat. A rendkívüli időjárás miatt azonban szintén alacsony terméseredmények lettek. A betakarított területen (74 hektáron) 1 884 tonna termés realizálódott, 25,45 t/ha átlaghozam mellett.

Külön sajátossága Jász-Nagykun-Szolnok vármegyének, hogy nagyüzemi területen folyik **rizstermelés** Kisújszállás és Mezőtúr térségében. A vetés májusban történt, az állomány kelése egyenletes volt, időben kapta meg a fejtrágyázást, illetve a vegyszeres gyomirtást is. A terület állandó vízzel fedett a termőterületeket fokozatosan csapolták nyár végétől, ahhoz, hogy a betakarítás a megfelelő időben történjen. Sajnos a táblák viharkárral voltak érintve, az indián rizs termésátlaga 1 t/ha lett 902 hektáron, míg a fehér rizs 3,63 t/ha 1 198 hektáron.

A főbb termesztett növényfajok idei termésátlagait a 4. ábrán szemléltetjük.

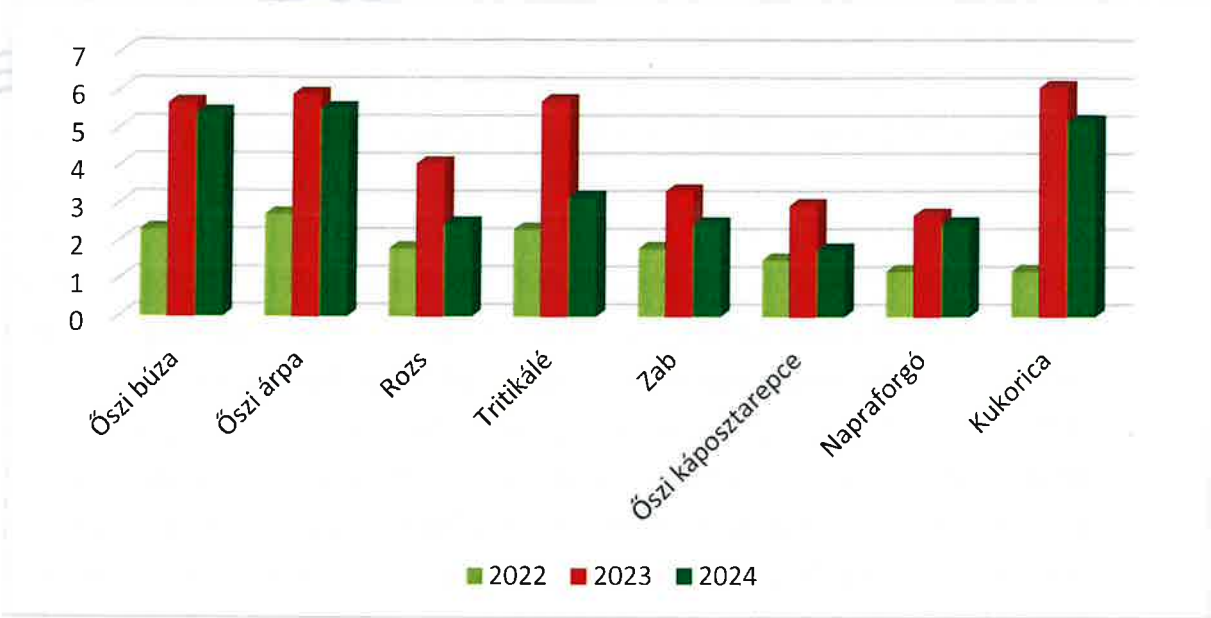

3. ábra: A főbb termesztett növények termésátlagai (t/ha)
Forrás: Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

II. 4. Őszi vetési és talaj-előkészítési munkák 2024.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében 2024. őszén a gazdálkodók 151 672 hektáron vetettek őszi vetésű növényeket. Az ősz eleji csapadékos időjárás után, október második felében szárazabb időszak volt jellemző, amely hatására sokat száradt, szikkadt a talaj felszínközeli rétege, így jól lehetett haladni az őszi munkákkal és vetésekkel is. Tájegységenként változó volt az őszi munkák előrehaladási üteme és a talajtípusonként eltérően nyilatkoztak a gazdálkodók a talajmunkák minőségéről is. Voltak területek, ahol már október hónap második hetében elkezdődtek a munkálatok, a kötöttebb talajokon viszont erőteljesen látszott az aszály hatása, azaz nem tudtak megfelelő magágyat készíteni. Jelenleg az őszi kalászosok egyöntetű, egyenletes keléséhez, illetve kezdeti fejlődéséhez egyre inkább szükség lenne csapadékra.
A főbb növényfajok esetében az idei év őszén vetett területet a 1. táblázat tartalmazza.

Növényfaj	Vetett terület (ha)
Őszi káposztarepce	3 275
Őszi árpa	35 245
Őszi búza	108 785
Durumbúza	3 147
Rozs	705
Tritikálé	3 790

1. táblázat: Az őszi vetésű növények vetésszerkezete Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében
Forrás: Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

A még október elején elvetett kalászosok elegendő nedvességet találtak az optimális korai fejlődéshez, ezek az állományok jellemzően 3-5 leveles állapotban vannak. A későbbi vetések alatt azonban kiszáradt a talaj, és nehezen, egyenetlenül kelnek, és el vannak maradva a fejlődésben. A fagypont környéki éjszakai hőmérséklet hatására a fejlettebb árpa és búza növényeken sávos sárgulás figyelhető meg, ami élettani elváltozás. A kikelt állományokban kedvező időben megindult egyszikű és kétszikű gyomok kelése, ezért időszerű volt az őszi vegyszeres gyomirtás elvégzése. A még száraz körülmények közt vetett őszi káposztarepce eleinte nehezen kelt, utána azonban szépen tudott fejlődni, erősödni a szeptemberi csapadék hatására. A növények fejlettsége túlnyomórészt már elérte 6-8 leveles állapotot. A repcedarázs és bolha kártétel mellett újra megjelent a kalászos növények árvakelése, valamint egyszikű és kétszikű gyomok is fertőznek a területeken. Látványosabb kártételt a mezei pocok okoz a területeken, ami az elmúlt évek enyhe telei miatt rendkívüli módon elszaporodott. A többszöri csapadék nem ártott a jelenlegi populációnak, az évelő pillangósok mellett az árokpartokról és a ruderális területekről megkezdődött a kártevő betelepedése a kikelt repcébe és kalászos növényekbe.

III. Kertészet

Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében a mezőgazdaságilag művelt területnek mindössze 2-3%-át foglalják el kertészeti kultúrák. Évenként kis mértékben, mintegy 5-7 ezer hektáron termesztünk zöldségnövényeket, melynek döntő része szántóföldi zöldség. A gyümölcsfajok termőterülete meghaladja az 1 500 hektárt, de a korábban ugyanekkora területen művelt szőlő mára 1 000 hektár alá csökkent. A legjelentősebb zöldség-gyümölcs termőterületek a Jászságban és Tiszazugban találhatók.

III. 1. Zöldségtermesztés

Vármegyénk zöldségtermő területének nagyrészén konzervipari növényeket termesztenek. Ennek oka, hogy mind a csemegekukorica és a zöldborsó jól illeszthető a szántóföldi növénytermesztés vetésszerkezetébe. A gazdálkodók manapság már jellemzően korszerű technológiával, öntözött területeken tudják termeszteni ezen növényeket a feldolgozók által elvárt követelmények alapján. A megtermelt terméket pedig meghatározott áron tudják értékesíteni a környékbeli gyáraknak. A zöldségfajok területi megoszlását a 5. ábra mutatja be.

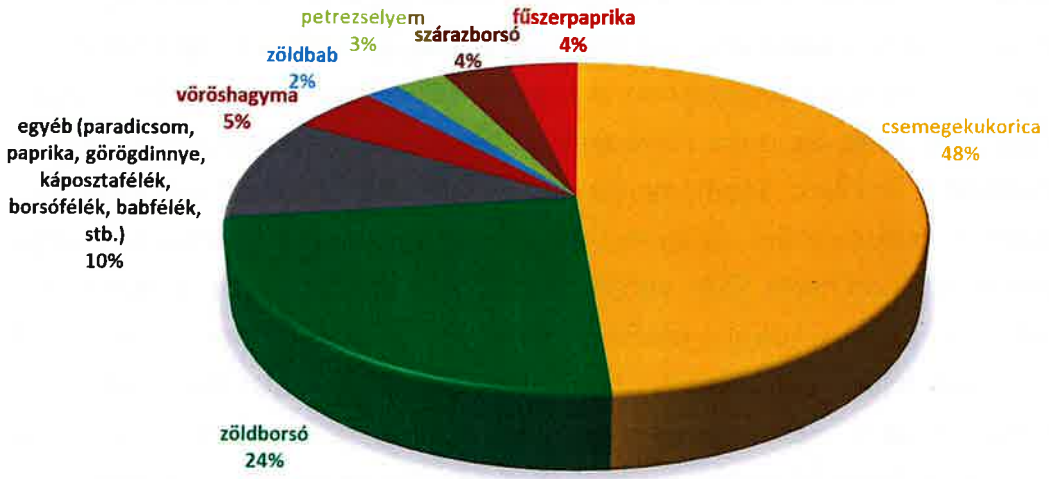

4. ábra: Zöldségfélék területi megoszlása
Forrás: Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

Idén az időjárási körülmények kedvezőtlenebbül alakultak a zöldségtermesztéshez is, mint 2023-ban. Mind a csapadék mennyisége és mind a nyári, igen magas hőmérséklet komoly veszteséget okozott a hazai zöldségtermelőknek. Az aszályos időszak megviselte a **zöldborsót** is. A korai meleg miatta a borsó nagyon hamar megált a növekedésben. Az április végi fagyok miatt a növény több helyen eldobálta a virágokat, és üres hüvelyeket hozott. A megfelelő időben elvégzett tápanyautánpótlással és vegyszerezéssel próbálták a gazdálkodók a mérsékelni a terméskiesést. A növényfaj átlagtermése 4,64 t/ha lett 1 294 hektáron. A legnagyobb területen termesztett zöldségfélénket, a **csemegekukoricát** öntözött táblákon vetették el, azonban az öntözés ellenére a nyári hőstressz visszavetette a növények fejlődését. Növényvédelmi problémák is felmerültek, a gyapottok-bagolylepke és kukoricamoly károsította az

állományokat. Az ismertetett problémák ellenére 2 651 hektáron az átlaghozam 19,03 t/ha lett. A **fűszerpaprika** vetése vontatottan ment végbe, az április eleji szárazabb időszakban nem minden gazdálkodó vetette el a növényt időben így a kelés sem volt megfelelő. A júliusi, augusztusi meleg időjárása nagyban befolyásolta a tápanyag felvételt, ezért sok területen kialakult a nagyfokú kalcium hiány. A gyapottok-bagolylepke elleni védekezés ennél a növénynél is nagy problémát jelentett, sőt az állományokban jégverés és felhőszakadás is károkat okozott, emiatt foltokban kipusztult a növény. A 11,04 t/ha-os átlaghozam elmaradt a várttól. Az optimális időben, március végén elvetett tavaszi vetésű **vöröshagyma** a kelesztő öntözés hatására szépen, egyöntetűen kikelt. Május végéig folyamatos öntözésben, illetve az öntözések között gombaölő- rovarölőszeres kezelésekben, valamint gyomirtásban részesült a kultúra. Ennek köszönhetően a hagyma szépen fejlődött, és június végén már a fejesedés is elkezdődött. A júliusi hőhullám nem tett jót a fejesedésnek, így a hagymafejek mérete csak közepes méretű lett, ami kihatással volt a gyengébb átlagtermésre is (20,49 t/ha). A **paradicsom** vetésterülete lecsökkent az idei évben, azonban az öntözésnek és a rendszeres növényvédelmi megfigyelésekre alapozott növényvédőszeres kezeléseknek köszönhetően jó terméseredményeket értek el a gazdálkodók. Minden más korai betakarítású zöldségfajnál érzékelhető volt, hogy az öntözetlen állományokban idén nem volt annyira jelentős a terméskiesés, de a nyári hőség ismét rámutatott, hogy öntözés nélkül nem lehet versenyképes a zöldség-gyümölcs termesztés. Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében leginkább a Jászság térségében van nagy hagyománya a fóliasátras paprikatermesztésnek, a lakosság nagyobb része termesztő berendezéses zöldséghajtatással foglalkozik. Fontosabb hajtatott zöldség termőterület még a Tiszazugban található, ahol a **paprika** mellett **paradicsomot** és **káposztaféléket** is fóliasátor és üvegház alatt termelnek. A jelentősebb zöldségfajok termésmennyiségeit a 2. táblázat tartalmazza.

Növényfaj	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
vöröshagyma	4651	5968	4288	4233	1612	4422	2674	7598	5227
paradicsom	6142	8480	2926	1420	735	2300	1058	1740	340
görögdinnye	4177	2377	2892	2250	1260	1800	1250	840	570
csemegekukorica	40967	46544	36451	41322	40384	35528	29181	34358	41010
fűszerpaprika	2195	2085	1878	2344	666	1560	1680	1260	2243
zöldborsó	8657	3911	3735	4949	5726	2673	7209	11172	6010

2. táblázat: Fontosabb zöldségfajok termésmennyiségei Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében (tonna)

Forrás: KSH, Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

III. 2. Gyümölcstermesztés

A zöldségtermesztéshez hasonlóan a Jászságban találhatóak meg a legnagyobb gyümölcs termőterületek Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében, hiszen szilvából, kajsziból és almából is a legnagyobb mennyiségben itt szoktak betakarítani a gazdák. Annak ellenére, hogy a vármegyénkben a gyümölcstermesztéshez szükséges klimatikus viszonyok és talaj-adottságok nem kedvezőek, az ország egyik legnagyobb egybefüggő területű cseresznye ültetvénye Nagykörűben található, amely több száz gazdálkodó művelésében áll. A legnagyobb területen meggytermelés folyik vármegyénkben, közel 300 hektáron. Vármegyénkben is egyre többen állnak át ökotermesztésre. A biogazdálkodásba bevont gyümölcsterület aránya már közel 15% Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében. A jelentősebb területtel rendelkező gyümölcsültetvények területi megoszlását az 6. ábra mutatja be.

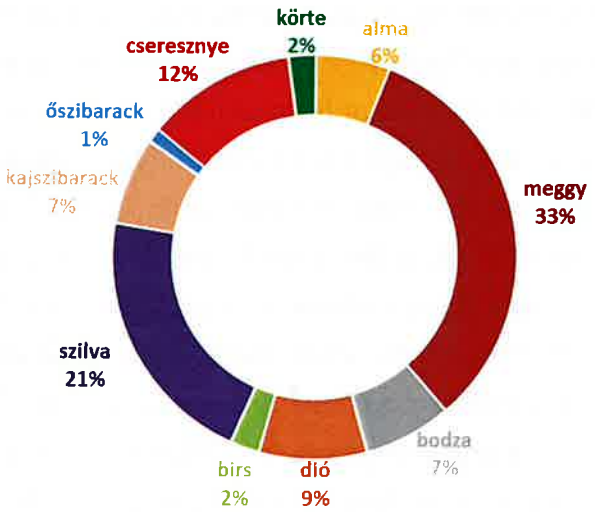

5. ábra: Fontosabb gyümölcsültetvények területi megoszlása Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében
Forrás: Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

Idén a gyümölcstermesztés vegyes képet mutatott, bár több esetben mennyiségileg közepes évet zártak a gazdálkodók, azonban általánosságban elmondható, hogy az aszály és a hőség miatt a gyümölcsméretek növekedése elmaradt a szokásostól. A rendkívüli szélsőségek között ingadozó tavaszi csapadék-, hőmérsékleti és fényviszonyok miatt csak átlagos volt a terméskötődés. A május és június meglehetősen csapadékos volt, így növényvédelmi szempontból volt érzékeny az időszak, a nyári forróság alatt pedig megnövekedett a terméshullás. Az időjárási

anomáliák ellenére 2024-ben, három év után először volt **kajszibarack** esetében betakarítható termésmennyiség vármegyénkben, hiszen a virágzás idején jelentős fagy nem károsította a gyümölcsfákat. A **meggy és cseresznye** esetében szintén három héttel korábban kezdődött a fák vegetatív fejlődése az enyhe tél és a korán beköszöntött tavasz miatt. A március végén, illetve április első dekádjában lezajlott virágzás még nagyon jó terméssel kecsegtetett, azonban a korai felmelegedés utáni fagyok, kedvezőtlenül érintették a terméseredményeket, amiket tovább csökkentettek a megjelenő kórokozók és kártevők. A monília szintén megjelent, többször kellett ellene védekezni, a kártevők közül pedig a cseresznyelégy és a fekete cseresznye-levéltetű ellen. A termés meghaladta korábbi évek mennyiségét. Az **alma és körte** terméshozamát is nagyban befolyásolta a szeszélyesen alakuló időjárás. Szintén a virágzáskori extrém meleg időszakot követően lehűlés következett, így a magas hőmérsékletingadozások negatívan érintették a fákat, a korábbi fajtáknál a terméskötődés gyengébb volt. A május eleji csapadékos idő miatt erős volt a fertőzés- és kártevőnyomás, ha a körülmények nem is voltak teljesen optimálisak, csak az időben elvégzett permetezésekkel lehetett hatékonyan védekezni a varasodás és lisztharmat ellen. A légköri aszály nagyban gátolta a termés megfelelő fejlődését, a termésátlagok közepesek lett. A jelentősebb gyümölcsfajok termésmennyiségeit a 3. táblázat tartalmazza.

Növényfaj	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
alma	616	1049	1340	543	214	420	602	324	600
körte	183	181	247	255	79	60	220	42	138
meggy	1321	1810	1333	1428	513	972	1023	1344	1742
őszibarack	809	268	233	345	54	52	160	150	252
kajszibarack	304	190	231	374	11	0	441	29	140
cseresznye	-	541	715	235	373	464	484	202	307
szilva és ringlószilva	1083	1039	1100	1387	1187	780	1970	1880	926

3. táblázat: Gyümölcsfajok termésmennyiségei Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében (tonna)
Forrás: KSH, Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

III. 3. Szőlőtermesztés

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye szőlőterületének legnagyobb része a Kunsági Borvidékhez tartozik, ezen belül is a Tiszamenti körzethez tartozó településeken (Nagyréven, Tiszakürtön, Tiszainokán, Csépán, Tiszasason és Cserkeszőlőn), valamint a Jászságban a legelterjedtebb a szőlőtermesztés. Vármegyénkben leginkább borszőlőt

termelnek, fontosabb fajták: Kövidinka, Zalagyöngye és a Kékfrankos, de minden évben történnek telepítések, így új fajták is kerülnek a területre, mint pl.: Generoza vagy Bianka. A vármegye szőlő termőterülete mára 1 000 hektár alá csökkent, ahonnan ingadozóan 3 000 - 6 000 tonna szőlőt takarítanak be a gazdák. A szőlőkben a szüret már szeptemberben befejeződött, átlagosan elmondható, hogy minden fajtánál 2-3 héttel korábban volt a betakarítás ideje. Az állományokra kedvezőtlenül hatott a hosszan elnyúló extrém meleg, főleg a fiatal ültetvények sínylették meg. A szórványosan kis helyen előfordultak jégverések, de a folyamatos növényvédelemi kezelésekkel egészségesek maradtak az állományok. A rovarok ellen is folyamatos védekezést kellett folytatni többek között az amerikai szőlőkabóca visszaszorításának érdekében. A termések az ültetvények korától és fajtáitól is erősen függenek, 6-12 tonna között mozogtak. A Kékfrankos 9 t/ha, a Muskotályos 12,5 t/ha a Cabernet 8,5 t/ha, míg Kövidinka 15 t/ha terméseredménnyel zárt.

IV. Állattenyésztés

Az állattenyésztési ágazaton belül a sertés-, a baromfi-, a szarvasmarha- és a juhtenyésztés mellett a tógazdasági haltermelés és a méhészet is jellemző vármegyénkben. Az alábbi táblázat az egyes állatfajok létszám változásait mutatja be (4. táblázat).

Állatfaj	2021. június	2021. december	2022. június	2022. december	2023. június	2023. december	2024. június	%-os eltérés 2023 december 2024 június
Szarvasmarha	65900	62900	58400	56200	50200	50800	53600	+6,7%
Ebből: tehén	28300	29600	27000	27500	25500	25300	25900	+1,5%
Sertés összes	244600	260800	277100	254200	227300	205600	202100	-12,4%
Ebből: koca	16600	15800	14900	14900	16000	13900	14600	-9,5%
Juh összesen	39500	39100	47400	45500	48300	39100	46100	-4,7%
Ebből: anya	29700	30800	35500	35500	38500	29000	33400	-15,2%
Baromfi összes	860600	811900	605800	761300	876300	750700	853100	-2,7%

4. táblázat: A vármegyében tartott állatállományok létszáma
Forrás: KSH

IV. 1. Szarvasmarha

A vármegyei szarvasmarha állomány -ideértve a tej és húshasznú állományokat- az idei évben kissé növekvő tendenciát mutatott. Ez év vonatkozásában vármegyénkben az összes szarvasmarha létszám növekedett (2023. június 1-től 50 200 db-ról, 2024. június 1-én 53 600 db), a tehén létszám is szignifikánsan – az előző év tendenciáitól kissé eltérve - kis mértékben nőtt egy év alatt (25 500 db-ról 25 900 db-ra).
A megtermelt nyerstej mennyisége az elmúlt években folyamatos, lassú emelkedő tendenciát mutatott országos viszonylatban, viszont 2 éve ez az emelkedő tendencia megállt és kissé csökkenő tendenciát mutat (2021-ben 20 255 millió liter, 2022-ben 19 867 millió liter, 2023-ban 19 743 millió liter). A nyerstej felvásárlási ára 2022. év elején kompenzálva a rendkívül megemelkedett költségeket 220 Ft/kg fölé is emelkedett, majd jelentős zuhanást követően 2024. szeptemberére 165 Ft/kg szintet ért el.
Január óta a nyerstej felvásárlási ára augusztusban emelkedésnek indult (166,73 Ft/kg), ami az előző év hasonló időszakához képest megközelítően 10%-kal magasabb ár (a novemberi átlagár: 173,21 Ft/kg). A megtermelt nyerstej kb. 11% kerül exportra, elsősorban horvát, olasz és román piacra. Magyarországon mérsékelt ütemben, de az elmúlt évek viszonylatában folyamatosan emelkedett a tej és tejtermékek

átlagfogyasztása (190 liter/év/fő).

Az idei takarmány-ellátási helyzet lényegesen rosszabb, mint a tavalyi, fűszénából, lucernából, silókukoricából is kisebb mennyiség termett ebben az ében. A 2023. évi termés viszont az elmúlt időszak viszonylatában kiemelkedő volt, így az aszály miatti takarmánykészlet csökkenés elsősorban majd a jövő évi termelési mutatókban éreztetheti hatását.

A munkaerőhiány továbbra is nagy problémája az állattartóknak. Mára már rendkívül nehéz megbízható munkaerőt találni, aki vállalja a hétvégéken és ünnepnapokon is jelentkező nehéz feladatokat. Az ipar munkaerő-elszívó hatása miatt sokszor külföldi munkaerőt alkalmaznak. Ennek a problémának a megoldását több termelő a különböző munkafolyamatok automatizálásában, robotizálásában látja. A takarmányozás automatizálása, a robotfejőgépek elterjedése egyre nagyobb teret nyer vármegyénkben is.

A vármegyei húsmarha állományok létszáma az elmúlt időszakban stagnál. A húsmarhatartók nagy többsége kisgazdaság, az egyedszám termelőnként igen alacsony. Az eladásra kínált egyedek esetében a török exportlehetőség továbbra is a legjelentősebb, de Ausztriába és a délszláv országokba is történik kivitel. A magyar marhahúsfogyasztás évek óta alacsony, nehezen mozdul el a 2,5 kg/fő értékről.

IV. 2. Sertés

Vármegyénkben a 2023. júniusi év létszámhoz képest jelentősen csökkent a gazdaságokban tartott sertés létszám (227 300 db-ról 202 100-db-ra). A kocaállomány létszáma is csökkenést mutat, egy év alatt a 2023. júniusi létszámhoz képest (16 000 db-ról 14 600 db-ra). A sertésállományok közel 70 %-át gazdálkodó szervezetek adják, kisebb részét egyéni gazdaságok. A hazai sertéstartók továbbra is jelentős technológiai hátrányban vannak a hagyományosan nagy sertéstartó országokhoz képest, mely problémát tetézi az is, hogy egyes takarmányféleségek (szója) lényegesen drágábban, szállítási költségekkel terhelten jutnak el az állattartókhoz.

Az állatlétszám alakulását és az ágazat jövedelmezőségét ez évben negatívan befolyásolta az elmúlt évek ASP járványa (afrikai sertéspestis), valamint az emelkedő input anyag árak. Megnövekedtek az energiaárak és a munkabérek, és az ágazat szereplői sem a tőkehús-, sem pedig a húskészítmények területén nem tudták a megemelkedett önköltségeket érvényesíteni a fogyasztói árakban. Jelenleg a felvásárlási ár, 620 - 640 Ft/kg, ami az év elején még 690 Ft/kg volt. Ez nem fedezi az

előállítási költségeket.

Az afrikai sertéspestis (ASP) járvány szintén negatív hatással a sertésállományokra. 2018 – óta folyamatosan jelen van a vaddisznó-állományban. A házi sertés állományokban továbbra is óriási jelentősége van a prevenciónak, elsősorban a járványvédelmi és higiénés előírások betartásának a fertőzési lánc megszakítása érdekében. Fontos kiemelni, hogy emberre nem veszélyes a vírus, de ha házi sertés állományokban akár csak egy egyednél kimutatják a kórokozó jelenlétét, ott az állomány leölésével kell számolni.

Az Európai Bizottság állategészségügyi szakbizottsága (PAFF) szeptemberi ülésén elfogadta Magyarország ASP fertőzött és magas kockázatú területek csökkentésére tett javaslatát. A döntés révén jelentősen módosult a kockázati területek besorolása: vármegyénk eddig magas kockázatú területének jelentős része közepes kockázatúvá vált. (Az északi területeink egy része maradt magas kockázatú besorolásban)

A közepes kockázatúvá vált területen ASP szempontból korlátozás nélkül lehet a házi sertéseket forgalmazni, másik tagállamba kiszállítani, a vaddisznótestet felhasználni, értékesíteni. A magas kockázatúvá váló területeken is kedvezőbbé válnak a feltételek.

Az átminősítés tehát a magyar sertéstarók, az élelmiszer-előállítók és a vadgazdálkodók számára egyaránt rendkívül kedvező.

IV. 3. Juh

Vármegyénkben a statisztikai adatok alapján valamelyest csökkent a juhállomány létszáma. A tavaly év júniusi 48 300 db-ról 46 100 db-ra változott az összes egyedszám, ezzel együtt az anyajuhok száma is csökkent 38 500 db-ról 33 400 db-ra. Szezonalitástól függően változtak az élőállat felvásárlási árak. A legkeresettebb a 20-24 kg-os pecsenyebárány átvételi ára ez évben 1 800 - 2 300 Ft/kg körül mozgott, ami a tavalyi árszintnél egy 15-20%-kal magasabb. A legalacsonyabb átvételi ár a húsvéti dömping időszakot érintette.

A hazai juh ágazatban előállított termékek 80-85%-a az EU országaiba kerül, legnagyobb felvásárlónk továbbra is Olaszország, ahová az élőállat export több mint 90%-a irányul. Az elmúlt időszakban az arab országok felé és Közel-Keletre is nyíltak kiszállítási lehetőségek. Exportunk döntő részét továbbra is a pecsenyebárány teszi ki, de az elmúlt időszakban nőtt a kereslet a nagytestű bárányok felé is. A kivitel kisebb hányada a hűtött, fagyasztott vagy feldolgozott termékek kiviteléből áll.

Magyarországon jelenleg évente hozzávetőlegesen 2,5 ezer tonna gyapjú termelődik, ami európai viszonylatban nem jelentős mennyiség. A pandémia után a nyers gyapjú

hagyományos exportértékesítési lehetőségei jelentősen lecsökkentek. A külpiacok keresleti viszonyaira jellemző, hogy kizárólag a kiváló minőségű merinó gyapjúra van igény, a hazai juhállomány gyapjújának viszont csak kis része sorolható ebbe a kategóriába. A termelőknél ugyanis elsősorban vegyes állományoktól származó, ugyancsak vegyes minőségű gyapjú áll rendelkezésre.

IV. 4. Baromfifélék

Vármegyénkben az összes baromfi létszámát illetően nagy ingadozás volt megfigyelhető fél év távlatában, ami alapvetően a brojler-ágazat gyors „rotációjának" is köszönhető. A tavaly júniusi 876 300 db-os egyedszám 853 100 db-ra csökkent idén júniusra. Magyarországon a hazai állattenyésztésen belül a baromfiágazat termeli a legtöbb húst: az idei első negyedévben például vágott, tisztított súlyban mérve 134,2 ezer tonna, a második helyezett sertésnél pedig hasított súlyban 111 ezer tonna volt a vágóhidakon levágott állatok összsúlya. Az egy főre jutó magyarországi baromfihús-fogyasztás hosszabb ideje meghaladja a több mint 30 kilogrammot, ez pedig közel 10 kilóval több, mint az uniós átlag. Ugyan az Európai Unió bőven önellátó, de e termékek importja drasztikusan növekedett az elmúlt időszakban. Különösen az ukrán áruk előretörése feltűnő: a csirkehús mennyiségének mintegy negyede Ukrajnából érkezik, de a kínai import is jelentős zavart okoz. Emellett a hazai átvételi árak is meredeken csökkentek. A vágócsirke ez évi átlagára (január-augusztus) 415 Ft/kg, a vágópulykáé 596 Ft/kg, a vágóliba 1 098 Ft/kg, a vágókacsa 583 Ft/kg, a tojás 39Ft/db volt.

Az időszakosan visszatérő madárinfluenza érzékenyen érinti az ágazat szereplőit. Októberben vármegyénkben ismét felütötte a fejét a betegség, mely terjedésének megakadályozása végett 6 település közigazgatási területén védőkörzetet, 18 megfigyelési körzetet alakítottak ki. A járványtani kutatások valószínűsítik, hogy a vonuló madaraknak nagy szerepe van a betegség terjesztésében. Legnagyobb veszélynek azok a víziszárnyas állományok vannak kitéve, melyeket részben vagy teljesen kifutón, legelőn tartanak. Az elkövetkezendő időszakban kulcsfontosságú, hogy az állattartók szigorúan betartsák az általános járványvédelmi szabályokat és jelezzék az állatorvosuknak vagy az állategészségügyi hatóságnak, ha állataikon bármilyen tünetet észlelnek.

IV. 5. Halgazdálkodás

Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében a halgazdálkodási hatóság nyilvántartásában 68 halgazdálkodási vízterület szerepel. A 68 nyilvántartott vízterület közül 32 esetében a halgazdálkodási jog a Magyar Állam tulajdonában van, 36 esetben pedig halászati jogközösségek, önkormányzatok és magántulajdonosok gyakorolják a halászati jogot. A nyilvántartott halgazdálkodási vízterületek többsége állóvíz, ezek összes területe 1.753 hektár. A folyóvizek teljes hossza 178 folyamkilométer, amelyből a leghosszabb és legnagyobb vízterületű a Tisza folyó Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei szakasza, ami 137 folyamkilométert tesz ki. A legnagyobb mennyiségben termelt halfaj a ponty, de mellette jelentős az amur, a busa és a harcsa lehalászott mennyisége is.

IV. 6. Méhészet

Múlt év őszén 56 564 bevizsgált méhcsaláddal teleltek be a vármegyei méhészek, ami 1 914 méhcsaláddal több volt az előző évihez képest. Az idei tavaszi kitelelés eddig nem tapasztalt érdekességgel indult. A természet 1 hónapos előrehaladott állapotot mutatott minden méhlegelő területen. A kitelelési mutató jónak volt mondható, komoly méhpusztulás nem volt tapasztalható. A repce virágzása már április első dekádjában megindult. A méhcsaládok nem tudták szaporodás szempontjából lekövetni az 1 hónapos természeti előnyt. Nagyon kevés repce biztosított méhlegelőt az idei évben vármegyénkben, hiszen alig 5 ezer hektár volt a termőterülete a régebben megszokott 20 - 23 ezer hektárral ellentétben. A kitelelt méhcsaládokat többen összerakták, azaz két családból egyet létesítettek, hogy így biztosítsák az optimális népességet, a gyűjtő méhek megfelelő létszámát. A repce virágzásakor hideg időjárás volt és rendkívüli szárazság. A repce nem, vagy gyengén mézelt. Tiszafüred térségében termett csak jelentősebb mennyiségű repce méz. Átlagban itt családonként mintegy 10 kg repce méztermésről beszélhettünk. A mesterségesen felerősített méhcsaládok már repce virágzás végére rajzásba kezdtek, megtörténtek az első rajok kirepülései. A legjelentősebbnek mondható tavaszi méhlegelő, az akác virágzása rendkívül korai időpontban, április 27-én kezdődött a vármegyében, soha nem látott virágmennyiséggel és rendkívüli erős akác illattal, ami ekkor bizakodásra adott okot. Sajnos a következő napra megérkezett a lehűlés és 3 hétig kimenni sem tudtak a kaptárból a méhek. Komoly élelem fogyás volt tapasztalható ezen időszakban. Az akác szép lassan elvirágzott, igaz a hűvös időben lelassult a virágok elöregedése. A virágzás végére volt 4 -5 nap még, így lett némi akácméz termés is. Az álló méhészek a megyében 5 kg akácmézet pergettek családonként. A vándor méhészeink, 10 – 20 kg körüli minőségi akácmézet tudtak termelni. A vándorlások száma határozta meg a méhészetenkénti mennyiséget. A hegyi akáccal egyidőben a Tisza árterén a gyalogakác

is virágzásnak indult. Virágport bőven, nektárt kevésbé adott. A növényfajról méz elvehető mennyiségben 4 - 8 kg volt családonként. A napraforgó közel 100 ezer ha-on került elvetésre a vármegyében. A vetés viszonylag jól sikerült és a kezdeti fejlődési szakaszában kellő időben kapta a csapadékot. A virágzás június hónap végén kezdődött, de a fővirágzás július hónap első két dekádjában volt. Ideális időjárás volt a virágzás alatt, a méhek nagyon nyugodtak voltak. A napraforgó mézelése a sokévi átlaghoz viszonyítva erős közepes volt. A napraforgó méztermés a vármegyében családonként 30 kg körüli átlag lett, ami az előző évihez hasonlónak volt mondható. A napraforgó elvirágzásával véget is ért a méhészeti termelési időszak a vármegyében. A 2024-es őszi vizsgálatok során vegyes fejlettségű és egészségügyi állapotú méhcsaládokat láttak a méhegészségügyi felelősök. Nagyon magas volt a parazita fertőzöttség, aki nem figyelt a nagyfokú Varroa atka fertőzöttségre és nem védekezett ellenük időben, ott már szeptember, október hónapban jelentkeztek problémák a méhcsaládoknál. Októberben többen jelezték, hogy folyamatos kiröpülés van és erős vízhordás, illetve virágporhordás volt észlelhető a méhcsaládoknál. Ez a folyamatos fiasítás jelenlétére utalt.
Összegezve, az éves átlagos méztermés 20 – 60 kg / család volt, ami kicsit jobb az előző évi termeléshez viszonyítva. A felvásárlási árak sajnos csökkentek, az akácméz 1450 Ft-ről 1 200 Ft / kg-ra, a vegyesméz 650 Ft / kg-ra csökkent. A felvásárlás jelenleg áll, nem, vagy csak ki mennyiségben vásárolnak a felvásárló cégek. Több méhésznek elfogytak az anyagi tartalékai. Kristálycukor a méhélelem pótlásához nélkülözhetetlen volt, majd 1 kg vegyes méz árán volt kapható, így sokan ki sem pergették a napraforgómézet. Több méhésznek a raktáraiban van az idei, tavalyi eladatlan méztermése. Az üveges mézértékesítés is akadozik, mivel eddig hordós tételben értékesítő méhészek is megjelentek a piacon, sokan olcsóbban árulják a mézet az évek óta piacozó méhészeknél. A piacokon jellemző 2 200 Ft/kg ár helyett már 1 500 Ft/ kg -os áron házhoz is viszik akár a mézet.

V. Nemzeti Agrárgazdasági Kamara főbb feladatai

V. 1. Szakmai programok

Vármegyénkben 2024-ben a szokásokhoz híven, az információáramlás biztosítása, a termelői piacra jutás elősegítése, a nemzeti összetartozás erősítése érdekében számos rendezvény szerveződött a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Jász-Nagykun- Szolnok vármegyei Szervezete és Igazgatósága által.

A 2023-ban kezdődött nagysikerű „Kiutak" Tájékoztató Agrárfórum szakmai rendezvénysorozat záró állomása 2024. január 19.-én Mezőtúron volt. A fórum résztvevői tájékoztatást kaptak Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye munkaerőgazdálkodás lehetőségeiről, a Tiszazug öntözésfejlesztési lehetőségeiről, a 2024-2027 közötti időszak pályázati lehetőségeiről, valamint az agrártámogatások aktualitásairól.

Februártól áprilisig az „Agrár országjárás" keretén belül vármegyénk kilenc településén ismerhették meg a gazdálkodóink az új Közös Agrárpolitika (KAP) Stratégiai Terv keretében megjelenő pályázati lehetőségeket.

Március 8-án, harmadik alkalommal tartottuk a már hagyományosnak mondható "Kárpát-medencei Gazdaasszony Találkozó" szakmai rendezvényt, közel 200 fő, vármegyei és a határainkon túli, magyar lakta települések gazdasszonyainak részvételével.

A Tiszator Böllérfesztivált, a Kunság kiemelkedő szezonnyitó rendezvényét március 9-én rendezték meg Abádszalókon. Hagyományos disznótorral, hamisítatlan vidéki ízekkel, népzenével, néptánccal és kézműves termékek kirakodóvásárával, valamint számos kísérő programmal várták a látogatókat.

Áprilisban a Magyarok Kenyere 15 Millió Búzaszem Program keretében a vármegyei hagyományoknak megfelelően Kunhegyesen, Tiszaszentimrén, Túrkevén, Tiszajenőn és Tiszaroffon tartottunk búzaszentelő ünnepséget.

A NAK és a MAGOSZ vármegyei Szervezete 2024. május 18-án Túrkevén juhászati szakmai napot és fajtabemutatót tartott, immáron 3. alkalommal. A rendezvényen az alábbi szakmai és szórakoztató programon vehettek részt az érdeklődők: Digitális Agrárakadémia, gyermekfoglalkoztató, juh fajtabemutató, juhász eszköz bemutató, sajt kóstoltatás, illetve a hungarikumként bejegyzett karcagi birkapörkölt főzés.

2024. május 28-án Tiszafüreden, a Kérész Központban a NAK által működtetett jégkármérséklő rendszerről szakmai fórumot tartottunk. A Tiszafüred és térségében gazdálkodók az Országos Jégkármérséklő Rendszer többévnyi működtetése során szerzett tapasztalatokról, és a rendszer továbbfejlesztésének lehetőségéről hallhattak tájékoztató előadást.

2024-ben vármegyénkben az 53 jégkármérséklő állomás 11 alkalommal kapcsolt be az extrém időjárási anomáliák idején, védve ezzel a mezőgazdasági terményeket, illetve a polgári lakosság jelentős ingó és ingatlan vagyontárgyait is.

Június 29-én két rendezvénnyel gazdagodott vármegyénk. Ezen a napon tartották a Karcagi Birkafőző Fesztivált és Jászapátin a „Hármas Kerületi Aratóversenyt", ahol a

rendezvényen az ország több pontjáról érkező aratócsapatok bemutathatták a hagyományos kézi aratást a programon résztvevők számára.

A Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége 2011-ben indította útjára a Magyarok Kenyere - 15 millió búzaszem Programot, melyhez 2013-ban csatlakozott a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara. Az idei évben Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében 12 gyűjtőpontra vihették be a felajánlók adományaikat. A gazdatársadalom jótékony adományai nyomán összesen 160275 kg búza gyűlt össze a gyűjtőpontokon, az adományozók létszáma 916 fő volt. Ebben az évben vármegyénkben három házigazda települése volt a programnak, Tiszaszentimre, Tiszaroff és Tiszajenő.

Augusztusban ezen a három helyszínen került sor búzagyűjtő- és búzaösszeöntő napok megtartására. Az első rendezvényt 2024. augusztus 03-án Tiszaszentimrén rendeztük. Ünnepi beszédek, búzaösszeöntés, díjátadó ünnepség, egyházi áldás és ünnepi műsorok tették kiemelkedővé az eseményt. Tiszaroff 2024. augusztus 18-án adott otthont az ünnepségnek. A rendezvényen szintén sor került a búzaösszeöntésre, díjak átadására és számos kulturális műsor színesítette a programot. Szintén 2024. augusztus 18-án került sor Tiszajenőn is az ünnepség megtartására. A házigazda település látványos díszítéssel, számos népi hagyományőrző előadással is készült a rendezvényre.

Az ünnepi műsorok részét képezte a jövő évben házigazdaként közreműködő települések polgármesterei részére a stafétát jelképező péklapátok átadása. A következő évben a vármegyei programok Tomajmonostora, Nagyiván, Kenderes, Rákóczifalva, Újszász aktív közreműködésével szerveződnek.

Szeptemberben a 11. alkalommal került megrendezésre a „Bringás reggeli" rendezvény Szolnokon, ahol a város önkormányzata, és a kapcsolódó társszervezetek várták a kerékpárral és rollerrel közlekedőket egy különleges, lendületes napindításra. A program célja, hogy az autózás helyett a közösségi közlekedés használatát, a kerékpározást és gyaloglás népszerűsítse. A kezdeményezéshez a NAK JNSZ Vármegyei Igazgatósága is csatlakozott, vármegyei kistermelők termékeiből összeállított kóstolóval vártuk az érkezőket.

A falugazdász-hálózat harmincéves jubileumát ünnepeltük Szolnokon, a Vármegyeháza Dísztermében szeptember végén. Az eseményen emléklappal és plakettel köszönték meg a vármegye minden falugazdászának munkáját. A hálózat harminc évnyi tevékenységének elismeréseként pedig a JNSZ Vármegyei Önkormányzat, JNSZ Vármegyei Kormányhivatal, JNSZ Vármegyei Gazdakörök Szövetsége és NAK JNSZ Vármegyei Elnöksége adott át elismerő oklevelet.

Vármegyénkben októberben megkezdődött a falugazdász tanácsadó kollégák által a csoportos tájékoztató rendezvények szervezése, az előttünk álló költségvetési ciklusban elérhető pályázati lehetőségekről. Kiemelten az AKG és ÖKO pályázatokra hívták fel a termelők figyelmét a kollégák.
November végén került megrendezésre a Magyarok Kenyere utolsó rendezvénye, a lisztadományozó ünnepség, melyen az adományozó szervezetek képviselői hivatalosan átvették az adományleveleket, melyet 53 szervezet kapott meg.

V. 2. Szakmai feladatellátás

A falugazdász tanácsadói hálózat létszáma vármegyénkben 2024. március végéig 43 főre emelkedett, melynek köszönhetően kiegyenlített lett a kollégák munkával való leterheltsége. Az újonnan felvett falugazdászok elméleti és gyakorlati képzése az első három hónapban intenzíven történt a kijelölt mentoraik segítségével, ennek köszönhetően áprilistól már készen álltak az önálló munkavégzésre.
2024. áprilisától a falugazdász tanácsadó hálózat egy új pályázat keretében segíti a gazdálkodókat eligazodni a hivatalos ügyek intézésében, a támogatások és bizonyos pályázatok benyújtásában.
2024. év elején a falugazdászok a tavaly elkezdett munkájuk, a gazdálkodási napló benyújtásával kezdték az évet. A program működésében folyamatosan hiba keletkezett, hosszú időszakokra nem tudta ellátni feladatát, így az Agrárminisztérium két héttel, február 15-ig meghosszabbította a gazdálkodási napló elektronikus (eGN) benyújtására nyitva álló időszakot.
Fontos feladatuk volt az év első negyedévében a 2023. évi egységes kérelmek utógondozása, ezen belül a jegyzőkönyvek észrevételezése, a termeléshez kötött támogatások hiánypótlása, elszámolási dokumentumainak beküldése, továbbá az őstermelői nyilvántartás aktualizálása és a NATURA 2000 VP-s támogatás ellenőrzéséhez szükséges csomag összeállítása.
Kollégáink tájékoztató előadásokat tartottak a területalapú támogatásokat érintő változásokról. Az elmúlt évekhez hasonlóan az idei évben az egységes kérelmek benyújtására szolgáló elektronikus felület április 10-én nyílt meg, június 10-ig szankciómentesen nyújthatták be kollégáink a kérelmeket. A kérelem beadása során 44 támogatási jogcímre, intézkedésre lehetett igényelni, illetve adatszolgáltatási kötelezettséget teljesíteni.

Vármegyénkben 5 939 db egységes kérelem került benyújtásra falugazdász tanácsadóink által 135 544 ha területre, az egységes kérelmek benyújtása után kezdődött azok utógondozása, mely egész évben elfoglaltságot nyújtott.

A Magyar Államkincstár által a kérelmek adminisztratív és helyszíni ellenőrzések, illetve a Területi Monitoring Rendszer (TMR) által detektált potenciális meg nem felelésekről értesítette a gazdálkodókat melynek tisztázásában falugazdászaink segítséget nyújtottak egyrészt a helyszínen, georeferált fénykép készítésében a Mobilgazda alkalmazást használva vagy az egységes kérelem módosításával a megadott határidőn belül. Bejelentésre került a különféle támogatások és megnyert pályázatok követelményrendszerében elvárt tevékenységek elvégzése is. Az aszályos időszak miatt az egységes kérelem vis maior felületén a másodvetések ki nem kelése, illetve az elvárt termésmennyiség el maradása miatt vis maior, illetve a Mezőgazdasági Kárenyhítési Rendszerbe a terméscsökkenések miatti kárbejelentésben segítetek a falugazdász tanácsadók.

A területalapú támogatások egyik kiemelten fontos alapfeltétele a jogszerű földhasználat megléte, melynek hiányát felfedve a MÁK felszólította a gazdálkodókat annak igazolására, annak benyújtásában kollégáink a gazdálkodók segítségére voltak.

Az év során, párhuzamosan az eddig ismertetett feladatokkal történt a gazdálkodási naplók vezetése, melynek kiemelt időszaka november és január között van.

Feladataink közé tartozik továbbá az őstermelők, illetve az őstermelők családi gazdaságok ügyintézésével kapcsolatos feladatok ellátása, valamint a kamarai tagsággal kapcsolatos tagsági, illetve nullás igazolások kiadása, termésbecslés és a mezőgazdasági munkák állásáról szóló jelentések készítése.

A falugazdász kollégák még márciusban felmérést végeztek a mélyfekvésű, vízvisszatartásra alkalmas potenciális célterületeken a gazdálkodói hajlandósággal kapcsolatban. A projektben szeptember hónapban a következő feladatunk két mintaterület kiválasztása a javasolt kilenc lehetőségből, majd október végén Törökszentmiklóson vettek részt a kiválasztott mintaterületen gazdálkodók egy workshopon, melyen bemutatták a projekt részvevői a "Mélyfekvésű, vízvisszatartásra alkalmas potenciális célterületeken történő gazdálkodói hajlandóság felmérésének eredményeit, a kiválasztott mintaterületet és az ehhez kapcsolódó megvalósíthatósági tanulmányt, illetve a kivitelezéshez kapcsolódó, előkészületi stádiumban levő vízvédelmi célú nem termelő beruházások és azok fenntartása a VP-ben pályázatot.

A NAK vármegyei elnöksége a földbizottsági üléseken 2 107 földforgalmi szerződést hagyott jóvá november közepéig. Ezen szerződések többsége adás-vételi szerződés

volt, a csereszerződések száma elenyésző. Tényállás tisztázására, adatszolgáltatás bekérésére több szerződés esetében szükség volt.

A szakképzési referensek feladatai közé tartozik a duális képzőhelyek nyilvántartásba vétele, szakértők felkérése az ellenőrzésekhez, az ehhez tartozó adminisztratív feladatok ellátása. A duális képzőhelyekkel, gazdálkodókkal és szakképző intézményekkel elengedhetetlen feladat a kapcsolattartás az esetlegesen felmerülő problémák kezelése érdekében. Május hónapban kiemelt feladat volt a NAK Szántóföldi napokra a diákok delegálása, továbbá a részükre szervezett versenyfelhívásra a regisztráció kiküldése, az előzetes adminisztráció előkészítése, a nyári és őszi pályaorientációs programhétre a diákok jelentkeztetése. A felnőttképzés keretében a NAK Agrárszolgáltató Nonprofit Kft. a vármegyénkben az alábbi kötelező képzések szervezte az érintett gazdálkodói körnek:

- Felkészítés a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztésére,
- Felkészítés a Natura 2000 gyepterületek kompenzációs támogatására,
- Felkészítés az agrár-környezetgazdálkodási kifizetésekre,
- Felkészítés az ökológiai gazdálkodásra történő áttérésre.

A képzések megszervezése a Felnőttképzési törvény (2013. évi LXXVII. tv.) és a Felnőttképzési törvény végrehajtásáról szóló 11/2020. (II.7) Kormányrendelet előírásainak figyelembevételével a VP1-1.1.1-23 Agrárgazdasági képzések és felkészítő tréningek pályázatban megfogalmazott feltételeknek megfelelve kellett történjen. Vármegyénkben 9 képzés zajlott le, 4 mezőgazdasági kisüzemes, 2 AKG és 1 ÖKO és 2 db NATURA 2000 gazdálkodásra történő áttérésre való felkészítés. A képzéseinken 278 termelő vett részt.

VI. Összefoglalás

Az összeállított beszámolónk célja, hogy a rendelkezésre álló adataink alapján tényszerűen bemutassuk a vármegye mezőgazdasági idei helyzetét és eredményeit. Megállapítható, hogy az agrár-környezetgazdálkodási szempontok megvalósulása és a mezőgazdaság jövedelmezőségének javítása tekintetében továbbra is szükségszerű lenne:

- a diverzifikáció, vagyis a termesztett növénykultúrák számának növelése, a növénytermesztés változatosabbá tétele,
- az állatállomány létszámának növelése,
- a rét-és legelőgazdálkodás színvonalának emelése.

Kiemelt stratégiai cél továbbra is vármegyénkben az öntözésfejlesztés, elsősorban a termésbiztonság, termeléshatékonyság növelése, a megfelelőbb zonális mikroklíma biztosítása érdekében. A termésbiztonság növelése és az intenzív, magas hozzáadott értéket képviselő kultúrák termesztése hozzájárulnak a jobb jövedelmezőséghez és ez által a vidék népességmegtartó erejéhez. Az öntözéses gazdálkodáshoz szervesen kapcsolódik a vetőmagágazat is, hiszen legtöbb növényfajunk vetőmagját csak intenzív körülmények között, megfelelő agrotechnikai háttér biztosítása mellett lehet eredményesen és biztonságosan termeszteni. Kiemelt jelentőséggel bír továbbá az ökológiai gazdálkodás, a biotermékek, bioélelmiszerek termelése és előállítása. Jász-Nagykun-Szolnok megyében már hagyománya van az ökológiai, fenntarthatóságot célzó gazdálkodásnak, ennek részarányát folyamatosan növelni szükséges. Ennek megvalósulását segíti a jelenleg nyitva álló ÖKO gazdálkodást segítő pályázati lehetőség is.

Tisztelt Közgyűlés!

A tájékoztatónkban szereplő adatokat, kimutatásokat, összefüggéseket vármegyénk agráriumának részletes megismertetése céljából tárjuk Önök elé. A vármegyénket érintő, a mezőgazdasággal, élelmiszergazdasággal, vidékfejlesztéssel kapcsolatos feladatok ellátásában továbbra is a vármegyei közgyűlés rendelkezésére állunk. Kérem tájékoztatóm elfogadását.

Hubai Imre Csaba
vármegyei elnök
Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Szervezete

TÁJÉKOZTATÓ

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYE MEZŐGAZDASÁGÁNAK HELYZETÉRŐL

2024

Készítette:

Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Kormányhivatal

Juhász Rita
főosztályvezető

Az Agrár- és Vidékfejlesztési Támogatások rendszere

Az Európai Unió Bizottsága 2022. november 7-én elfogadta Magyarország Közös Agrárpolitikai Stratégiai Tervét (KAP ST), amely alapján 2023. január 1-től az új szabályoknak megfelelően megkezdődött a 2023-2027 programozási ciklus agrártámogatási forrásainak felhasználása.

A közösségi támogatáspolitikában továbbra is megmaradt a jól ismert két pilléres rendszer.

A magyar KAP ST, a közvetlen támogatásokat (I. pillér), a vidékfejlesztési (II. pillér) valamint az ágazati intézkedéseket egy közös tervdokumentumba foglalja össze és 2027-ig szabályozza a támogatások feltételrendszerét.

Az I. pillér, azaz a terület- és állatlétszám alapú közvetlen támogatások és piaci intézkedések forrása az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA), a vidékfejlesztést magába foglaló II. pillér pénzügyi hátterét pedig a nemzeti forrásokkal kiegészített Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) biztosítja.

A KAP támogatási alapok (EMGA, EMVA) tekintetében egy igen összetett, részletesen szabályozott keretrendszer alapján igényelhető támogatás, melyek jogszabályi háttere tagállami szinten 2023. évben került kialakításra, majd 2024. év folyamán módosításra.

Az uniós agrártámogatások kérelmezésének, ügyintézésének, ellenőrzésének és kifizetésének intézményrendszere 2018. január 1-je óta változatlan formában működik.
A Vármegyei Kormányhivatalok Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztályain (AVTF) történik a vármegyei támogatást igénylők által benyújtott közvetlen támogatások, piaci támogatások, valamint a beruházási támogatások támogatási és kifizetési kérelmeinek ügyintézése, a kijelölt kérelmek helyszíni vizsgálata, a kedvezményezetti nyilvántartás folyamatos karbantartása, illetve az ügyfélszolgálati tevékenység biztosítása.

A kifizető ügynökségi feladatokat ellátó Magyar Államkincstárnak és az általa átruházott feladatokat ellátó Vármegyei Kormányhivatalok Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztályainak folyamatosan eleget kell tennie az Európai Unió által előírt akkreditációs feltételeknek, melyek megfelelősége évi rendszerességgel felülvizsgálatra kerül.

Összefoglaló anyagunkban a kifizető ügynökségi tevékenység végrehajtása során szerzett tapasztalatainkon, illetve a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében jelentkező támogatási igényléseken keresztül kívánunk rövid bemutatást adni az agrártámogatások vármegyei alakulásáról, a támogatási rendszer aktualitásairól, illetve legjelentősebb változásairól.

I. KAP I. pillér, Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA)

Az EMGA támogatások elsősorban az Egységes Kérelem (EK) keretében igényelhetők az új programozási időszakban is.

Az Egységes Kérelem keretében 2024. évben 44 közvetlen támogatási és vidékfejlesztési intézkedés esetében lehetett támogatást igényelni, illetve ezekkel kapcsolatban adatszolgáltatási kötelezettséget teljesíteni.

A 2023. évhez hasonlóan idén sem különböztettünk meg szankciómentes és szankciós benyújtási időszakot. Az EK beadásának határideje 2024. június 10.-e volt. A határidő jogvesztő, így amennyiben a mezőgazdasági termelő a bejelentést elmulasztotta, akkor ezt követően már nem volt lehetősége támogatás igénylésére, vagy a korábban bejelentett igényét növelő módosítás benyújtására.

Fontos változás, hogy a tavalyi évhez képest az Egységes Kérelem egyes támogatási formái megújultak, ezáltal 2024-től már a KAP ST keretében kerültek meghirdetésre (pl: NATURA 2000 területek kompenzációs kifizetéseit érintő intézkedések).

2024. évben a horizontális feltételrendszer (Feltételesség) két Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot (HMKÁ) előírásának korábbi jogszabályi engedménye megszűnt, azonban a bevezetett könnyítéseknek köszönhetően a KAP Stratégiai Tervből nyújtott támogatások igénybevétele során a vetésváltás (HMKÁ 7) előírásait terménydiverzifikáció alkalmazásával is teljesíthették a gazdálkodók, míg a nem termelő tájképi elemek és területek minimális arányára vonatkozó (HMKÁ 8) előírás parlagoltatás nélkül, kizárólag nem termelő tájképi elemekkel, valamint nitrogénmegkötő növényekkel bevetett területekkel vagy ökológiai jelentőségű másodvetéssel is biztosíthatóvá vált.

Újdonságként került bevezetésre az öt hektár alatti földterülettel és a háztartási mennyiséget meg nem haladó állattartással rendelkező kedvezményezettek esetén az egyszerűsített ellenőrzési rendszer. Ennek keretében a feltételesség kapcsán ezen mezőgazdasági termelők esetében csak a HMKÁ előírásai kerülnek ellenőrzésre.

A közösségi szabályozásnak megfelelően 2024. évben már valamennyi területalapon igényelhető támogatással érintett kérelem ellenőrzése bekerült a Területi Monitoring Rendszer (TMR) hatálya alá. A mezőgazdasági területeken történő tevékenységek és gyakorlatok rendszeres és módszeres vizsgálatát továbbra is az Európai Űrügynökség által finanszírozott Kopernikus-Sentinel műholdcsalád heti rendszerességgel készített nagyfelbontású műholdfelvétel-idősorai teszik lehetővé.

A 2023/2024-es gazdálkodási évet érintően 2024. évben Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében 8597 db Egységes Kérelem került benyújtásra, mely továbbra is közel 390 ezer hektár mezőgazdasági földterületet határol le. Az idei kérelemszám alakulása a korábbi évek csökkenő tendenciáját mutatja mindamellett, hogy a mezőgazdasági terület lehatárolása szinte változatlan maradt.

I.1. A 2024. évi alaptámogatási rendszer közvetlen támogatásai

Fenntarthatóságot elősegítő alapszintű jövedelemtámogatás (BISS)

Célja a mezőgazdasági üzemek számára kiszámítható, alapszintű hektáronkénti jövedelemtámogatás biztosítása, ezáltal a termelők pénzügyi stabilitásának növelése, kockázatainak csökkentése.

Az alaptámogatás igényléséhez a gazdálkodónak legalább 1 hektár támogatható földterülettel kell rendelkeznie, és ezen földterület vonatkozásában jogszerű földhasználónak kell minősülnie. További fontos szempont, hogy a területek abban az esetben támogathatók, ha megfelelnek a minimumkövetelményeknek, valamint minden támogatást igénylő kötelezően betartja a Feltételesség követelményrendszerét.

A TMR rendszer működése 2023. évben a területen található növénykultúra és nem támogatható területrészek beazonosítására, a gyomosság, a túllegeltetés és az inhomogenitás (nem egységes felszínborítás) vizsgálatára terjedt ki. A 2024-es évben az ellenőrzések a fentiek mellett kiterjesztésre kerültek a kaszálási tevékenység, a mezőgazdasági öntözési tevékenység azonosítására, a nád tiltott időszakban történő aratásának detektálására, szálasfehérje takarmánynövény termesztés támogatás igénylése esetén a többéves művelésre alkalmas kultúrák legalább 80 %-os egybefüggő állományként történő jelenlétének vizsgálatára, a nem termelő tájképi elemek és területek fenntartására, a zöldtrágyanövény termesztésére, a zöldugar fenntartására vonatkozó vállalások megvalósulásának és a talajtakarással összefüggő előírások betartásának ellenőrzésére is.
A műholdak által biztosított adatok kiértékelését a Magyar Államkincstár és az AVTF kérelemkezelési munkatársai végezték. Az eljárás keretében detektált potenciális meg nem felelésekről a kedvezményezettek részére több körben tájékoztató végzések kerültek kiküldésre, lehetővé téve a támogatási kérelem szankció mentes pontosítását vagy visszavonását, valamint a támogatási igénylés Magyar Államkincstár által üzemeltetett MobilGazda alkalmazáson keresztül benyújtott georeferált fényképekkel való igazolását.

Vármegyénkben a 2024. évi támogatás igénylések tekintetében 1443 db tájékoztató végzés, illetve fényképkészítési feladat kiadására került sor. A feladatokat ebben az évben, mind a gazdálkodók, mind az AVTF munkatársai sokkal gördülékenyebben hajtották végre a 2023. évi tapasztalatok hasznosításának köszönhetően. Elmondható, hogy a gazdálkodók részéről felismerésre kerültek a TMR rendszer előnyei, ebből kifolyólag idén már aktívan reagáltak a kiadott feladatokra, egyrészt a kérelmek pontosításával, másrészt a kért fényképek elkészítésével, melyeknek köszönhetően a tavalyi adatokhoz képest töredékére csökkent a kapcsolódó helyszíni vizsgálatok száma, növelve ezzel az előleg kifizetésének lehetőségét.

Újraelosztó – redisztributív - támogatás (CRISS)

Az újraelosztó támogatás, a BISS támogatáshoz automatikusan kapcsolódva, az 1 – 1200 hektár közötti területen gazdálkodó kis- és közepes méretű gazdaságok első hektárjaira (150 hektárig) emelt szintű kiegészítő támogatást biztosít. A mezőgazdasági termelők méltányos jövedelmének biztosítása mellett az érintett beavatkozás célja a kisebb gazdaságok nehézségeinek, illetve hátrányainak figyelembevétele által a pénzügyi támogatás igazságosabb elosztása.

A fiatal mezőgazdasági termelők támogatása

A KAP egyik fő célkitűzése az agráriumban a mezőgazdasági pálya vonzóvá tétele, a fiatalabb generáció megtartása, melyhez a támogatási lehetőség mind az I., mind a II. pillérben megjelenik. Az EMGA forrásból finanszírozott területhez kötött fiatalgazda támogatást azon kedvezményezettek, akik megfelelnek a jogszabályban előírt feltételeknek, 5 éven keresztül 300 hektárig igényelhetik.

Az intézkedés egyik feltétele a végzettség igazolása. 2024. évben a Magyar Államkincstár képzettségi nyilvántartást alakított ki, ezáltal a kedvezményezettek a jogszabályokban vagy pályázati felhívásokban előírt végzettségüket a kapcsolódó adatok nyilvántartásba való bejelentésével, és az alátámasztó dokumentumok egyidejű beküldésével tudják igazolni.

Vármegyénkben 497 fiatal gazda kérelem érkezett be a 2024. támogatási évben. A kérelmek 97,4 %- át magánszemélyek, míg a maradék 2,6 %-ot Korlátolt Felelősségű Társaságok, Betéti Társaságok és Szövetkezetek nyújtották be.

Termeléshez kötött támogatások (CIS)

Magyarország számára kiemelt jelentőségű, hogy az uniós szabályozás mind a növénytermesztési mind az állattenyésztési ágazatokban lehetőséget ad termeléshez kötött támogatás igénylésére. Ez a jogcímcsoport a hazai agrártámogatási rendszer egyik legcélzottabb beavatkozás típusa, mely az érintett ágazatok sajátos nehézségeinek kezelése, rezilienciájuk megerősítése érdekében fejti ki jövedelempótló, kockázatcsökkentő hatását.

Termeléshez kötött támogatások vonatkozásában 2024. évben vármegyei szinten összesen 2.933 db kérelem érkezett be az alábbi felosztásban.

Állatlétszám alapú CIS jogcímek	Kérelem darabszám
CIS - Anyajuhtartás támogatás	521
CIS - Anyatehéntartás támogatás	484
CIS - Hízottbikatartás támogatás	249
CIS - Tejhasznú tehéntartás támogatás	175
Összesen:	**1429**

Területalapú CIS jogcímek	Kérelem darabszám
CIS - Cukorrépa termesztés	4
CIS - Extenzív gyümölcstermesztés	82
CIS - Intenzív gyümölcstermesztés	32
CIS - Ipari olajnövény termesztés	16
CIS - Ipari zöldségnövény termesztés	151
CIS - Rizstermesztés	8
CIS - Szálas fehérjetakarmány-növény termesztés	880
CIS - Szemes fehérjetakarmány-növény termesztés	204
CIS - Zöldségnövény termesztés	127
Összesen:	**1504**

Agro-ökológiai Program (AÖP)

A KAP Stratégiai Tervben egy olyan egymásra épülő, komplex támogatási rendszer - úgynevezett zöld felépítmény - került kidolgozásra, amely elősegíti a környezeti állapot javítását és a természeti erőforrások fenntartható használatát. Elsődleges célja a termelők ösztönzése a gazdálkodási gyakorlataik megújítására, hiszen a mezőgazdasági termelést a megváltozott környezeti feltételekhez kell igazítani, melynek fontos eszköze a környezet- és klímatudatos gazdálkodási gyakorlatok alkalmazása.

Az I. pillér keretében a kondicionalitás szabályrendszerére épülve jelenik meg az Agro-ökológiai Program (AÖP), mely egy önkéntes vállalásokon alapuló, a teljes üzemméretre, évente igényelhető területalapú támogatási forma. Ezen támogatási rendszerrel az alaptámogatási összeg úgy növelhető, hogy minden gazdálkodó kiválaszthatja földhasználati kategóriánként azt a betartandó előírást, mely a saját gazdasága számára a legmegfelelőbb.

A 2024. évben a földhasználati kategóriák köre és a földhasználati kategóriánként választható gyakorlatok száma, tartalma a 2023. évhez képest változott, bővült.
A szántó és a gyep földhasználati kategóriák változatlanul megmaradtak, míg a korábbi ültetvény földhasználati kategória két kategóriára bomlott, egyéb állandó kultúra és különleges állandó kultúra földhasználati kategóriára. Az utóbbi legfőbb jellemzője, hogy méretkorlát nélkül mentesül a kötelezettségek vállalása alól.
A gyep földhasználati kategóriák (egyéb gyep és Natura gyep) keretében a választható gyakorlatok száma két - őshonos haszonállatokkal történő legeltetés és a kaszálás során legalább 10 cm-es tarlómagasság meghagyása - gyakorlattal bővült. Szintén bővült a kizárólag alternáló kasza használata gyakorlat, melynek köszönhetően 2024. évtől már hátsó felfüggesztésű vagy vontatott, szársértő nélküli kasza használatával is lehet az előírást teljesíteni.
Fentieken túl több gyakorlat teljesítése pontosításra került, ebből kifolyólag a gyakorlatok idei kiválasztása előtt a mezőgazdasági termelők esetében kiemelt jelentőséggel bírt az új keretszabályok megismerése.

Vármegyénkben 2024. évben a 2023. évhez képest növekedett az AÖP-ben részt vevők száma. Idén a fenntarthatóságot elősegítő alapszintű jövedelemtámogatást igénylők (8142 fő) 50%-a csatlakozott ezen támogatási rendszerhez, - a földhasználati kategóriák alábbi megosztásában - mely a tavalyi évhez képest közel 10%-os növekedést jelentett.

Földhasználati kategória	Földhasználati kategória területe (ha)	Földhasználati kategóriát kiválasztó ügyfelek száma (fő)
Szántó	323 390	4425
Gyep	40 951	1521
Állandó kultúra	1 353	183
Összesen:	**365 694**	**6129**

A vármegyei gazdák körében a szántó földhasználati kategória vonatkozásában a tavalyi évhez hasonlóan a növénytermesztés diverzifikációjára, a mikrobiológiai készítmények alkalmazására, valamint a méhekre veszélyes szerek használati tilalmára vonatkozó gyakorlatok voltak a legnépszerűbbek. Nagy érdeklődés mutatkozott gyep földhasználati kategória esetében a gyepek megőrzése, az extenzív gyepek legalább évi egyszeri kaszálása, valamint a kizárólag alternáló kasza vagy hátsó felfüggesztésű, illetve vontatott, szársértő nélküli kasza használata gyakorlatok, míg az állandó kultúra földhasználati kategória esetében az évelő kultúrák fenntartásával vagy gyepesítéssel történő talajtakarás, a mikrobiológiai készítmények alkalmazása, valamint a méhekre veszélyes szerek használati tilalmára vonatkozó gyakorlatok vonatkozásában is.

2024. évben az AÖP jogcím keretében már két – a kizárólag alternáló kasza vagy hátsó felfüggesztésű, illetve vontatott, szársértő nélküli kasza használata, valamint a kaszálás során legalább 10 cm-es tarlómagasság meghagyása - gyakorlat tekintetében írta elő jogszabály a kedvezményezettek részére a MobilGazda applikáció kötelező használatát.

I.2. KAP Stratégiai Terv II. pillérét érintő terület- és állatlétszám alapú intézkedések

A magyar KAP ST környezeti szempontból is rendkívül ambíciózus, hiszen az európai uniós források vidékfejlesztési részének közel 75%-a környezeti- és klímacélokat támogat. A 80%-os nemzeti kiegészítő forrást is tartalmazó teljes borítéknak mintegy 36%-a, azaz több mint 1000 milliárd forint fordítódik ezen területet érintő beavatkozásokra. Kiemelt célterületként jelenik meg többek között az erdészet, az állatjóléti intézkedések, a génmegőrzés a klímavédelem, valamint a természeti erőforrások fenntartása.

A KAP ST keretében 2024. évben eddig az alábbi „zöld jövőt" biztosító pályázatok jelentek meg.

KAP- RD24-RD26-1-24 - Állati genetikai erőforrások ex situ és in vitro megőrzésének és szakmai támogató tevékenység megvalósításának támogatása
Forrás összege 3 200 000 000 Ft
A pályázati felhívás lezárult.
A kötelezettségvállalási időszak 2024. május 1. napjától 2029. április 30. napjáig tart.
Támogatás célja:
A magas genetikai értéket képviselő és akár kihalással, genetikai erózióval fenyegetett, mezőgazdasági szempontból értékes állatfajták megőrzésének támogatása. A támogatás elősegíti a védett őshonos, a veszélyeztetett mezőgazdasági és a fajtarekonstrukció alatt álló mezőgazdasági állatfajták megőrzését és fenntartását.

Vármegyénkben beadott kérelmek száma 30 db, országosan beérkezett kérelmek száma 389 db.

KAP-RD31-1-24 - Állatjóléti támogatás a húshasznú szarvasmarha ágazatban
Forrás összege 10 000 000 000 Ft
A pályázati felhívás lezárult.
A kötelezettségvállalási időszak 2024. május 1. napjától 2029. április 30. napjáig tart.

Támogatás célja:
A hazai húshasznosítású szarvasmarha állományok általános jólétének javítása, amelynek keretében a több gondozói felügyelet biztosításával, a belső és külső élősködők elleni védekezéssel, az ásványi anyag kiegészítés alkalmazásával, a csülökápolás és a többlet almozás biztosításával, valamint a több élettér, legelő biztosításával kívánja elősegíteni a tartási körülmények javítását.

Vármegyénkben beadott kérelmek száma 103 db, országosan beérkezett kérelmek száma 1541 db.

KAP-RD33b-1-24 - Antimikrobiális rezisztencia (AMR) elleni küzdelem kompenzációs kifizetés
Forrás összege 12 000 000 000 Ft
A pályázati felhívás lezárult.
A kötelezettségvállalási időszak 2024. május 1. napjától 2029. április 30. napjáig tart.
Támogatás célja:
Az antimikrobiális szerek, elsősorban az antibiotikumok felelős, fenntartható használatának elősegítése, különösen a humán egészségügyi szempontból kritikus hatóanyagok alkalmazásának visszaszorítása és az antimikrobiális rezisztencia kialakulásának megelőzése. A támogatás az állattartó típusú, nagy létszámú árutermelő minősítésű sertés, baromfi vagy szarvasmarha tartó tenyészetekben elősegíti az antimikrobiális rezisztencia kialakulásának megelőzését.

Vármegyénkben beadott kérelmek száma 8 db, országosan beérkezett kérelmek száma 47 db.

KAP-RD20-1-24 - Ökológiai gazdálkodás támogatása
Forrás összege 64 000 000 000 Ft
Pályázati felhívás nyitva: 2024. november 25. – 2024. december 23.
A kötelezettségvállalási időszak 2025. január 1. napjától 2029. december 31.napjáig tart.
Támogatás célja:
Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése és a szénmegkötés fokozása révén hozzájárulás az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz, valamint a fenntartható energia előmozdításához. A fenntartható fejlődés és a természeti erőforrásokkal való hatékony gazdálkodás támogatása többek között a vegyi anyagoktól való függés csökkentésével. Hozzájárulás a biológiai sokféleség csökkenésének megállításához és visszafordításához.

KAP-RD19a-1-24 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések
Forrás összege 200 000 000 000 Ft
Pályázati felhívás nyitva: 2024. november 25. – 2024. december 23.
A kötelezettségvállalási időszak 2025. január 1. napjától 2029. december 31.napjáig tart.
Támogatás célja:
A fenntartható földművelési rendszerek (talajmegújító gazdálkodás) alkalmazásának ösztönzése, a környezet állapotának megőrzése és javítása, a mezőgazdasági eredetű környezeti terhelés csökkentése, a biodiverzitás megőrzése, növelése, a minőségi élelmiszerelőállítás elősegítése, valamint a klímaváltozás okozta negatív hatások csökkentése.

A „Zöld" támogatások vonatkozásában az alábbi pályázati felhívások megjelenése várható még 2024. évben:

KAP-RD30-1-24 - Állatjóléti támogatás a tejtermelő szarvasmarha ágazatban
Támogatás célja:
A hazai tejtermelő szarvasmarha állományok jólétének magasabb szintű biztosítása a tartási, a takarmányozási és a gondozási körülmények javítása által.

KAP-RD25-1-24 - Állati genetikai erőforrások in situ megőrzésének támogatása
Támogatás célja:
A támogatás elősegíti a magas genetikai értéket képviselő és akár kihalással, genetikai erózióval fenyegetett, mezőgazdasági szempontból értékes állatfajták megőrzését és fenntartását.

KAP-RD29-1-24 - Állatjóléti támogatás a kiskérődző ágazatban
Támogatás célja:
A hazai kiskérődző állományok általános jólétének javítása azáltal, hogy támogatást biztosít az állatok javát szolgáló szigorú tartási, higiéniai és takarmányozási körülmények, feltételek megvalósításához.

KAP-RD33-1-24 - Állatjóléti támogatás a méhészeti ágazatban
Támogatás célja:
A méhcsaládok ökoszisztéma-szolgáltató képességének fejlesztése, azáltal, hogy támogatást nyújt a méhek jólétét szolgáló higiéniai-, takarmányozási- és tartási körülmények fejlesztéséhez. A méhcsaládok egészsége, kiegyensúlyozott fejlődése, avagy nyugalma elősegítésével a méhcsalád jobban ellenállhat a betegségeknek, így az egészséges méhcsalád ökoszisztéma-szolgáltatása is fokozható.

I.3. Méhészeti ágazat

A méhészet kicsi szelete a mezőgazdaságnak, de kulcsszerepe miatt kiemelt figyelmet kell rá fordítani, ugyanis beporzás nélkül nincs fenntartható jövő. A méhészeti ágazat vármegyénkben nem elhanyagolható, ezért fontos megemlíteni a kapcsolódó támogatási lehetőségeket. A méhészeti program eddig jól működő EMGA társfinanszírozással megvalósuló támogatási konstrukciói a KAP Stratégiai Tervbe integrálódva továbbra is elérhetőek. Idén a petéző méhanya, párzatlan méhanya és anyabölcső vásárlásának támogatása, a méhhigiéniás körülmények javításának és méhlegelő telepítésének támogatása, valamint a varroa atka, nozematózis és egyéb kártevők, betegségek elleni gyógyszeres védekezés támogatása címen összesen 646 db kérelem került feldolgozásra.
A Vidékfejlesztési Program méh állatjóléti támogatás intézkedése vonatkozásban, a 2024. december 31-ig fennálló kötelezettségvállaláshoz kapcsolódva a méhek jólétét szolgáló higiéniai, állatvédelmi körülmények, feltételek biztosítása során megnövekedett kiadások kompenzálására 223 méhész nyújtott be kifizetési kérelmet.

I.4. Kifizetések

A 2024 évi Egységes Kérelmet érintően szokásos módon október 16. napjától indult meg idén is az előleg kifizetés a maximálisan adható 70%-os mértékben. Jász-Nagykun-Szolnok vármegye esetében eddig több, mint 14 milliárd forint összegű támogatás került előlegként utalványozásra. Előleg kifizetésekre november 30. napjáig van lehetőség, ezt követően a Magyar Államkincstár részfizetés formájában folytatja a kifizetéseket. A kifizetések eddigi megoszlását az alábbi táblázat foglalja össze.

Intézkedés megnevezése	kifizetett előleg összege (Ft)	előleg kifizetésben érintett kedvezményezettek száma (fő)
Alapszintű jövedelemtámogatás	7 597 544 873	6589
Úraelosztó támogatás	2 417 625 955	6565
Tejhasznú tehéntartás támogatása	910 074 750	162
Fiatal mezőgazdasági termelők támogatása	215 319 106	239
Történelmi bázisjogosultság alapú - Tejtámogatás	641 512 131	127
Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG) VP	1 589 730 057	251
Ökológiai gazdálkodás támogatása VP	632 861 413	88
összesen	**14 004 668 285**	**6735**

Előleg kifizetés a fenti jogcímeken túl még extenzív és intenzív gyümölcstermesztés, ipari zöldségnövény termesztés, zöldségnövény termesztés, szálas fehérjetakarmány-növény termesztés, ipari olajnövény termesztés, valamint hízottbika-tartás és anyajuhtartás támogatás jogcímekben várható. Decemberben részfizetésre tervezetten alapszintű jövedelemtámogatás, újraelosztó támogatás és tejhasznú tehéntartás támogatás jogcímekben lehet számítani.

A KAP Nemzeti Irányító Hatóság 40/2024 számú közleménye alapján a 2024. évi közvetlen támogatások fajlagos összegei az alábbiak szerint került meghatározásra.

Intézkedés megnevezése	előleg maximális fajlagos összege (Ft/ha, Ft/egyed)
Alapszintű jövedelemtámogatás	38 213
Újraelosztó támogatás 10 ha-ig	23 340
Újraelosztó támogatás 10 -150 ha-ig	12 547
Tejhasznú tehéntartás támogatása	91 916
Fiatal mezőgazdasági termelők támogatása	21 854
Anyajuhtartás támogatás	8 565
Hízottbika-tartás támogatás	18 119
Zöldségnövény termesztés támogatása	60 043
Ipari zöldségnövény termesztés támogatása	106 825
Ipari olajnövény termesztés támogatása	33 722
Extenzív gyümölcstermesztés támogatása	53 171
Intenzív gyümölcstermesztés támogatása	106 421
Szálas fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása	12 479

II. KAP II. pillér, Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap (EMVA)

Az Európai Unió vidékfejlesztési politikája a közös agrárpolitika második pillére, és célja az Unió vidéki térségeinek támogatása, valamint a XXI. század számos gazdasági, környezeti és társadalmi kihívásának kezelése. Ez a terület az első pillérhez képest rugalmasabb, ami lehetővé teszi a regionális, nemzeti és helyi hatóságok számára, hogy saját többéves vidékfejlesztési programjaikat egy európai intézkedéscsomag kínálatából választható lehetőségek alapján alakítsák ki. Az első pillérrel ellentétben – amelynek finanszírozását teljes egészében az Unió fedezi – a második pillér programjai egyrészt uniós alapok, másrészt nemzeti források társfinanszírozásából valósulnak meg.

Magyarország Kormánya 1003/2021. (I. 11.) számú határozatával döntött arról, hogy a 2021–2027. évek tekintetében a korábbi 17,5 % helyett 80 %-os nemzeti társfinanszírozás kerüljön biztosításra a Közös Agrárpolitika Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap kerete számára. A forrás célja a vidék gazdasági erejének növelése, a hazai mezőgazdaság és élelmiszeripar versenyképességének és fejlődési lehetőségeinek biztosítása, valamint a gazdák támogatási szintjének a 2021–2027-es időszakban történő megőrzése.

II.1 Vidékfejlesztési Program 2024

A Vidékfejlesztési Program (VP) keretében meghirdetett pályázati felhívások lezárultak, a kedvezményezettek a projektek jelentős részét már megvalósították és a záró elszámolásokat benyújtották, amelyek feldolgozása és kifizetése ütemezetten zajlik.

A megvalósítás alatt álló projektekkel kapcsolatban meg kell említeni, hogy a VP végrehajtását szabályozó európai uniós jogszabályok (Az Európai Parlament és a Tanács 2020. december 23-i 2020/2220/EU rendelete, illetve a 2013. december 17-i 1303/2013/EU rendelete), valamint az azok hazai végrehajtási szabályai értelmében legkésőbb 2025. év végéig lehet kifizetést teljesíteni, ennek megfelelően az egyes intézkedések lezárása folyamatosan történik. Tekintettel az uniós források lehívásának jogvesztő határidejére a projektek fizikai befejezésének határideje 2025. augusztus 1., míg a projektekkel kapcsolatos pénzügyi elszámolás (záró kifizetési igénylés) benyújtásának végső határideje 2025. szeptember 1.
Azok a kedvezményezettek, akik úgy ítélik meg, hogy a projektjük megvalósítása a megadott határidőkig nem lehetséges, a támogatási jogviszonytól elállhatnak, a támogatás tárgyáról lemondhatnak. Fontos megjegyezni, hogy a KAP ST alapján az új támogatások pályázatainak megjelenése megkezdődött, így aki a VP alapján elnyert támogatásról lemond és nem kezdte meg a beruházását, úgy a jövőben meghirdetésre kerülő, hasonló célú intézkedés vonatkozásában ismét benyújthatja támogatási kérelmét. Kiemelendő, hogy amennyiben a kedvezményezettek a fenti határnapokat elmulasztják, úgy a Nemzeti Irányító Hatóság a támogatási jogviszonytól elállhat.

Intézkedés megnevezése	Kifizetett kifizetési kérelmek (db)	Kifizetett kifizetési kérelmek (Ft)
VP2-4.1.1-20 Állattartó telepek fejlesztésének támogatása	74	5 488 649 756
VP2-4.1.1.9-21 Állattartó telepek megújításának támogatása	89	1 208 468 363
VP2-4.1.1.1-16 Állattartó telepek korszerűsítése	2	8 838 062
VP2-4.1.1.2-16 Baromfitartó telepek korszerűsítése	7	202 272 072
VP2-4.1.1.4-16 Juh- és kecsketartó telepek korszerűsítése	39	211 942 090
VP2-4.1.1.5-16 Sertéstartó telepek korszerűsítése	8	251 286 757
VP2-4.1.1.3-16 Szarvasmarhatartó telepek korszerűsítése	48	1 455 415 844
VP-5-4.1.1.6-15 - Az állattenyésztési ágazat fejlesztése - trágyatárolók építése	31	326 834 866
VP-4.2.2-16 Borászat termékfejlesztésének és erőforrás-hatékonyságának támogatása	3	7 817 297
VP-6.4.1-21 Nem mezőgazdasági tevékenységek diverzifikációja - Vidéki turizmus fejlesztése	1	10 543 253
VP-4.1.6-17 Mezőgazdasági- és feldolgozó üzemek energiahatékonyságának javítása	11	192 535 529
VP5-8.6.1-17 Erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és piaci értékesítésére irányuló beruházások	11	245 766 751
VP2-6.1.1-16 A fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott induló támogatás	46	368 298 864
VP6-7.2.1-7.4.1.3-17 Helyi termékértékesítést szolgáló piacok infrastrukturális fejlesztése, közétkeztetés fejlesztése	22	163 533 997
VP-7.2.1-1-20 Helyi termékértékesítést szolgáló piacok infrastrukturális- és eszköz fejlesztése	2	22 214 557
VP3-5.1.1.1-16 Éghajlatváltozáshoz kapcsolódó és időjárási kockázatok megelőzését szolgáló beruházások támogatása	4	10 348 122
VP3-16.1.1-4.1.5-4.2.1-4.2.2-8.1.1-8.2.1-8.3.1-8.5.1-8.5.2-8.6.1-17 Innovációs operatív csoportok létrehozása	15	969 130 654
VP2-4.1.1.7-20 Baromfi- és sertéstartó telepek járványvédelmi rendszereinek fejlesztése	20	181 414 172
VP-2-4.1.3.2.-16 Kertészet korszerűsítése - ültetvénytelepítés	5	54 367 419
VP2-4.1.3.2-4.1.3.3.-5.1.1-21 Kertészet – ültetvénytelepítés	6	89 853 011
VP2-4.1.3.5-16 Kertészet korszerűsítése-Kertészeti gépbeszerzés támogatása	75	370 041 856
VP2-4.1.3.5-21 Kertészeti üzemek megújításának támogatása	19	157 758 296
VP-2-4.1.3.1.-16 Kertészet korszerűsítése- üveg- és fóliaházak létesítése	1	41 073 896
VP2-4.1.2-16 Kisméretű terménytároló, -szárító és -tisztító építése, korszerűsítése	79	1 406 813 121
VP6-7.2.1-7.4.1.2-16 Külterületi helyi közutak fejlesztése, önkormányzati utak kezeléséhez, állapotjavításához, karbantartásához szükséges erő- és munkagépek beszerzése	53	941 459 610
VP6-7.2.1.1-21 Külterületi helyi közutak fejlesztése	30	1 561 226 930

Intézkedés megnevezése	Kifizetett kifizetési kérelmek (db)	Kifizetett kifizetési kérelmek (Ft)
VP6-19.3.1-17 A LEADER - Helyi Akciócsoportok együttműködési tevékenységeinek előkészítése és megvalósítása	**11**	**87 561 162**
VP6-19.2.1 Leader helyi felhívások	**529**	**2 398 926 534**
VP2-4.1.8-21 Mezőgazdaság digitális átállásához kapcsolódó precíziós fejlesztések támogatása	**379**	**10 925 342 852**
VP2-6.3.1-16 Mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése	**63**	**158 914 767**
VP2-6.3.1-20 Mezőgazdasági kisüzemek támogatása	**399**	**1 670 632 226**
VP-3-4.2.1-15 Mezőgazdasági termékek értéknövelése és erőforrás- hatékonyságának elősegítése a feldolgozásban	**28**	**1 236 472 271**
VP3-4.2.1-4.2.2-18 Mezőgazdasági termékek értéknövelése a feldolgozásban	**8**	**381 998 796**
VP6-6.4.1-16 Nem mezőgazdasági tevékenységek beindítására és fejlesztésére irányuló beruházások támogatása	**57**	**737 803 713**
VP-16.5.2-21 Az öntözési közösségek együttműködésének támogatása	**1**	**27 865 832**
VP6-7.2.1.4-17 Tanyák háztartási léptékű villamos energia és vízellátás, valamint szennyvízkezelési fejlesztései	**94**	**234 224 816**
VP3-5.1.1.1-21 Tavaszi fagykár megelőzésére szolgáló beruházások támogatása	**9**	**146 620 913**
VP6-7.2.1-7.4.1.1-16 - Településképet meghatározó épületek külső rekonstrukciója, többfunkciós közösségi tér létrehozása, fejlesztése	**10**	**121 303 727**
VP2-4.1.7-21 - Terménytárolók, szárítók és tisztítók fejlesztésének támogatása	**36**	**1 789 072 079**
VP2.-4.1.4-16 A mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése	**159**	**7 037 425 011**
Összesen	**2484**	**42 902 069 844**

Fenti táblázatban szereplő adatok alapján jól látható, hogy vármegyénkben eddig számos területet érintően jelentős mértékű beruházás történt, mely a támogatási intenzitás figyelembevételével összességében 80 milliárd Ft -ot meghaladó értékű fejlesztés megvalósulását jelenti.

II.2 Közös Agrárpolitika Stratégiai Terv 2024

Magyarország Közös Agrárpolitika Stratégiai Terve alapján 2023. évben elkészült a 2 900 milliárd forintnyi forrást felölelő vidékfejlesztési támogatásokhoz kapcsolódó pályázati menetrend. Az ütemterv a külső körülmények okán már kis mértékben módosult, de 2024. év elejétől megkezdődött az új agár- és vidékfejlesztési pályázatok meghirdetése, melyek az Agrárminisztérium honlapján érhetők el. A menetrend kialakítását nem írja elő jogszabályi

kötelezettség, de a jelenlegi nehezebb gazdasági, piaci és finanszírozási környezetben az érintettek számára fontos a tervezhetőség és kiszámíthatóság.

A meghirdetett pályázatok lehetőséget biztosítanak a kis-, közepes- és nagygazdaságok számára egyaránt, hogy az elmúlt évek gazdasági-piaci változásaira reagálva, a termelésüket hatékonyabbá tegyék vagy akár a több lábon állás irányába nyithassanak. Annak érdekében, hogy a kisebb projektek ne versenyezzenek a nagyobb, jelentős forrásokat lekötő projektekkel, ezért egyes célterületeket érintően két konstrukcióban kerülnek a pályázatok meghirdetésre. Ezáltal elkülönülve, párhuzamosan fut egy kisebb értékű, kisebb léptékű fejlesztést, másrészt egy nagyobb, komplexebb beruházás megvalósítását is biztosító pályázati kiírás.

A keretszabályok vonatkozásában a Vidékfejlesztési Programhoz képest lényeges változás a KAP ST kapcsán, hogy a támogatott fejlesztésekhez már biztosítékmentes előleg is rendelkezésre áll 25 %-os mértékig, illetve az előző időszakhoz képest a kedvezményezetteknek legfeljebb négy alkalommal lesz lehetősége változás-bejelentés benyújtására, melyből legfeljebb kettő vonatkozhat a műszaki-szakmai tartalom módosítására.
A már lezárult kiírásokra hatalmas érdeklődés mutatkozott. Vármegyénkben az állattartók és az élelmiszer előállító gazdaságok vonatkozásában kiírt pályázati felhívások bizonyultak a legnépszerűbbnek. 2024-ben eddig az alábbi beruházás típusú, elsődlegesen gazdaságfejlesztést célzó (9 db), valamint a vidék megújulását elősegítő (2db) pályázatok jelentek meg. (A nyitott pályázatok esetében a táblázatokban november 16-ai állapotnak megfelelő adatok kerültek feltüntetésre.)

KAP-RD04a-RD04b-2-24 - Feldolgozó üzemek fejlesztésének támogatása

Forrás összege 50 000 000 000 Ft

A pályázati felhívás lezárult a rendelkezésre álló kötelezettségvállalási keretösszeg kimerülése miatt, ezért a pályázati felhívásban meghirdetett 3. és 4. benyújtási szakaszban támogatás benyújtására már nem nyílik lehetőség.

Támogatás célja

Mezőgazdasági termékek értéknövelését, a piacra jutást elősegítő technológiai fejlesztést célzó, az élelmiszer-feldolgozás vállalati hatékonyságának növelését előmozdító, továbbá a mezőgazdasági termékek értéknövelésével összefüggő fejlesztések megvalósulása. Magasabb hozzáadott értékű termékek előállítását célzó, versenyképesebb vállalati, termelési és termékstruktúra kialakítását, optimalizálást elősegítő, valamint piaci keresletre és/vagy termékpálya-együttműködésre alapozott kapacitásbővítő fejlesztések megvalósulása. Az energia-önellátás növelése és az energiafüggőség csökkentése, környezetbarát technológiák alkalmazása, az energiahatékonyság javítása, az energiaköltségek csökkentése, a megújuló energiaforrások előtérbe helyezése.

Felhívás	Támogatási kérelmek száma (db)		Igényelt támogatás (Ft)	
	Vármegyei	Országos	Vármegyei	Országos
Feldolgozó üzemek fejlesztésének támogatása	**20**	**861**	**1 284 661 579**	**54 582 042 868**

KAP-RD04a-RD04b-1-24 - Feldolgozó üzemek komplex fejlesztésének támogatása

Forrás összege 150 000 000 000 Ft

A pályázati felhívás lezárult a rendelkezésre álló kötelezettségvállalási keretösszeg kimerülése miatt, ezért a pályázati felhívásban meghirdetett 3. és 4. benyújtási szakaszban támogatás benyújtására már nem nyílik lehetőség.

Támogatás célja

Mezőgazdasági termékek értéknövelését, a piacra jutást elősegítő technológiai fejlesztést célzó, az élelmiszer-feldolgozás vállalati hatékonyságának növelését előmozdító, továbbá a mezőgazdasági termékek értéknövelésével összefüggő komplex, nagyobb léptékű fejlesztések megvalósulása. Magasabb hozzáadott értékű termékek előállítását célzó, versenyképesebb vállalati, termelési és termékstruktúra kialakítását, optimalizálást elősegítő, valamint piaci keresletre és/vagy termékpálya-együttműködésre alapozott kapacitásbővítő komplex, nagyobb léptékű fejlesztések megvalósulása. Az energia-önellátás növelése és az energiafüggőség csökkentése, környezetbarát technológiák alkalmazása, az energiahatékonyság javítása, az energiaköltségek csökkentése, a megújuló energiaforrások előtérbe helyezése.

Felhívás	Támogatási kérelmek száma (db)		Igényelt támogatás (Ft)	
	Vármegyei	Országos	Vármegyei	Országos
Feldolgozó üzemek komplex fejlesztésének támogatása	**15**	**549**	**15 492 989 327**	**708 479 885 107**

KAP-RD01a-RD01c-1-24 - Kertészeti üvegházakhoz, hűtőházakhoz kapcsolódó, és post-harvest fejlesztések támogatása

Forrás összege 50 000 000 000 Ft

A pályázati felhívás lezárult a rendelkezésre álló kötelezettségvállalási keretösszeg kimerülése miatt, ezért a pályázati felhívásban meghirdetett 3. és 4. benyújtási szakaszban támogatás benyújtására már nem nyílik lehetőség.

Támogatás célja

A kertészeti ágazaton belül a hajtatásos termesztésben előállított friss zöldségfélék iránti piaci kereslet folyamatosan növekszik, melynek kielégítéséhez időzített és környezetbarát termesztés, valamint folyamatos szállítás szükséges, ezért indokolt a növényházi termesztő kapacitás növelése. A termesztő felület növelése mellett a meglévő üveg- és fóliaházak korszerűsítése is hozzájárul az ágazat versenyképességének növeléséhez. Ennek legfontosabb eszköze az új, innovatív és környezetbarát termesztési és termelési technológiák elterjesztésének és fejlesztésének támogatása, az energiafelhasználás hatékonyságának javítása. Hazánk geológiai adottságai alapján kifejezett cél a geotermikus hőenergia-potenciál kiaknázása. A fogyasztói igények kielégítéséhez elengedhetetlen a zöldség és gyümölcsfélék szakszerű tárolása, amely lehetővé teszi a betárolt áru minőségének megőrzését, így egész évben biztosítható a keresett termékek rendelkezésre állása. A fogyasztói igényeket a termelők

csak akkor tudják kielégíteni, ha rendelkeznek korszerű tárolási és áruvá készítési rendszerekkel, továbbá bővítik, illetve korszerűsítik a jelenleg rendelkezésre álló kapacitásokat.

Felhívás	Támogatási kérelmek száma (db)		Igényelt támogatás (Ft)	
	Vármegyei	Országos	Vármegyei	Országos
Kertészeti üvegházakhoz, hűtőházakhoz kapcsolódó, és post-harvest fejlesztések támogatása	3	291	934 061 716	113 125 340 025

KAP-RD01a-RD12-1-24 - Kertészet – ültetvénytelepítés és gyógynövénytermesztés támogatása

Forrás összege 25 200 000 000 Ft

Pályázati felhívás nyitva 2024. szeptember 10. – 2025. április 28.

Támogatás célja

A felhívás elsődleges célja a változó éghajlati körülményekhez alkalmazkodni képes, magas termőképességgel és termésbiztonsággal rendelkező ültetvények telepítésének támogatása. További cél a folyamatosan változó piaci igények kielégítéséhez szükséges innovatív termesztéstechnológiai megoldások alkalmazásának ösztönzése, a fajtaválaszték korszerűsítése, az öntözött ültetvények területének növelése, valamint az ökológiai művelésmód alkalmazásának elősegítése.

Felhívás	Támogatási kérelmek száma (db)		Igényelt támogatás (Ft)	
	Vármegyei	Országos	Vármegyei	Országos
Kertészet – ültetvénytelepítés és gyógynövénytermesztés támogatása	2	290	201 339 023	26 199 562 546

KAP-RD01a-RD01c-RD01d-RD01e-1-24 - Állattartó telepek fejlesztésének támogatása

Forrás összege 150 000 000 000 Ft

A pályázati felhívás lezárult a rendelkezésre álló kötelezettségvállalási keretösszeg kimerülése miatt, ezért a pályázati felhívásban meghirdetett 3. és 4. benyújtási szakaszban támogatás benyújtására már nem nyílik lehetőség.

Támogatás célja

Állattartó gazdaságok versenyképességének, hozzáadott érték termelésének fokozása, új épületek, építmények kialakításával, valamint az állattartáshoz szükséges eszközök, gépek, technológiák termelésbe állításával. Állattartó telepek létesítményeinek épületenergetikai, épületgépészeti felújításával, technológiáinak korszerűsítésével, valamint a megújuló energia hasznosítására irányuló technológiák kialakításával csökken az ágazat energiafelhasználása.

Állattartó gazdaságok ammónia kibocsátásának csökkentését elősegítő technológiai fejlesztések megvalósítása, levegő minőségének javítása, a felszíni és felszínalatti vizek terhelésének csökkentése. A járványos állatbetegségek állattartó telepeken történő megjelenésének kockázatának csökkentése. Olyan állatjóléti beruházások elősegítése, amelyek túlmutatnak az általános telepi fejlesztésen és az általánosan alkalmazott gyakorlatokból eredő szabályokon.

Felhívás	Támogatási kérelmek száma (db)		Igényelt támogatás (Ft)	
	Vármegyei	Országos	Vármegyei	Országos
Állattartó telepek fejlesztésének támogatása	**10**	**431**	**1 066 287 078**	**754 754 852 386**

KAP-RD01a-RD01c-RD01d-RD01e-2-24 - Állattartó telepek megújításának támogatása

Forrás összege 50 000 000 000 Ft

A pályázati felhívás lezárult a rendelkezésre álló kötelezettségvállalási keretösszeg kimerülése miatt, ezért a pályázati felhívásban meghirdetett 3. és 4. benyújtási szakaszban támogatás benyújtására már nem nyílik lehetőség.

Támogatás célja

Állattartó gazdaságok versenyképességének, hozzáadott érték termelésének fokozása, új épületek, építmények kialakításával, valamint az állattartáshoz szükséges eszközök, gépek, technológiák termelésbe állításával. Állattartó telepek létesítményeinek épületenergetikai, épületgépészeti felújításával, technológiáinak korszerűsítésével, valamint a megújuló energia hasznosítására irányuló technológiák kialakításával csökken az ágazat energiafelhasználása. Állattartó gazdaságok ammónia kibocsátásának csökkentését elősegítő technológiai fejlesztések megvalósítása, levegő minőségének javítása, a felszíni és felszínalatti vizek terhelésének csökkentése. A járványos állatbetegségek állattartó telepeken történő megjelenésének kockázatának csökkentése. Olyan állatjóléti beruházások elősegítése, amelyek túlmutatnak az általános telepi fejlesztésen és az általánosan alkalmazott gyakorlatokból eredő szabályokon.

Felhívás	Támogatási kérelmek száma (db)		Igényelt támogatás (Ft)	
	Vármegyei	Országos	Vármegyei	Országos
Állattartó telepek megújításának támogatása	**96**	**1 419**	**7 847 947 506**	**94 933 665 622**

KAP-RD09b-1-24 - Díszkertészeti ágazat kisvállalkozásainak támogatása

Forrás összege 1 600 000 000 Ft

Pályázati felhívás nyitva 2024. október 29. – 2025. június 30.

Támogatás célja

A zöldterület kezeléssel foglalkozó vállalkozások, valamint a díszkertész ágazat termékei és szolgáltatásai az emberi környezet alakítása és az élhető környezet fenntartása szempontjából nélkülözhetetlenek. Az ágazati szereplők által végzett, mezőgazdasági termelésnek nem minősülő tevékenységek fontos szerepet töltenek be a vidéki térségek gazdasági fejlődésében, a helyi foglalkoztatásban. A növekvő piaci igények kielégítéséhez nélkülözhetetlen a díszkertész ágazat modernizációja, a termelési módszerek, a szolgáltatások színvonalának emelése.

Felhívás	Támogatási kérelmek száma (db)		Igényelt támogatás (Ft)	
	Vármegyei	Országos	Vármegyei	Országos
Díszkertészeti ágazat kisvállalkozásainak támogatása	**2**	**90**	**43 364 409**	**1 939 107 951**

KAP-RD12-RD01c-1-24 - Öntözésfejlesztési és vízfelhasználás hatékonyságát javító mezőgazdasági üzemen belüli komplex beruházások támogatása

Forrás összege 49 300 000 000 Ft

Pályázati felhívás nyitva 2025. március 4.-2025. október 27.

Támogatás célja

Az alapvető megvalósítandó cél a jelentősen megváltozott klimatikus viszonyoknak kitett, művelés alatt álló területeken a víz utánpótlásának biztosítása, figyelembe véve a vízvédelmi intézkedéseket, a Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv (VGT 3) mezőgazdasági intézkedésekkel kapcsolatban megfogalmazott ajánlásait. Támogatási cél a vízvisszatartás, a vízkészleteinkkel való fenntartható gazdálkodás, a takarékos öntözési technológiák elterjesztése.

KAP-RD12-RD01c-2-24 - Öntözésfejlesztési és vízfelhasználás hatékonyságát javító mezőgazdasági üzemen belüli beruházások támogatása

Forrás összege 16 500 000 000 Ft

Pályázati felhívás nyitva 2025. február 4.- 2025. szeptember 29.

Támogatás célja

Az alapvető megvalósítandó cél a jelentősen megváltozott klimatikus viszonyoknak kitett, művelés alatt álló területeken a víz utánpótlásának biztosítása, figyelembe véve a vízvédelmi intézkedéseket, a Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv (VGT 3) mezőgazdasági intézkedésekkel kapcsolatban megfogalmazott ajánlásait. Támogatási cél a vízvisszatartás, a vízkészleteinkkel való fenntartható gazdálkodás, a takarékos öntözési technológiák elterjesztése.

KAP-RD57-24 - LEADER Helyi Akciócsoportok támogatása

Forrás összege 56 820 795 340 Ft

Pályázati felhívás lezárult.

Támogatás célja

A felhívás a vidéki térségek és közösségek területileg kiegyensúlyozott fejlesztésében jelentős szerepet vállaló, a vidéki térségekben működő HACS-ok számára biztosít támogatást az IH által véglegesen jóváhagyott HFS-eik végrehajtása, irányítása és értékelése céljából. Jelen felhívás keretében kerülnek meghatározásra a HACS-csal szembeni elvárások és a HACS feladatai a KAP ST időszakában, továbbá a támogatási kérelem alapján létrejött támogatási okiratban kerülnek rögzítésre a HACS működési és fejlesztési forrásai.

KAP-RD50-1-24 - Társadalmi vállalkozások fejlesztésének támogatása

Forrás összege 1 600 000 000 Ft

Pályázati felhívás nyitva 2024. november 19. – 2025. július 14.

Támogatás célja

A felhívás célja a támogatásba bevont sérülékeny célcsoportok életminőségének javítása, azáltal, hogy az együttműködés eredményeként megvalósuló termék előállítás, szolgáltatás nyújtás, gazdálkodással kapcsolatos gyakorlati ismeretek megszerzése hosszú távon, fenntartható módon szolgálja az egyes csoportok életminőségének a javulását.

2024-ben az alábbi felhívások megjelenése várható még:

KAP-RD43-1-24 Külterületi utak fejlesztése

Támogatás célja

Az önkormányzati tulajdonú vagy önkormányzati vagyonkezelésben lévő helyrajzi számmal ellátott külterületi, helyi közutakhoz és az ezekhez kapcsolódó kisléptékű infrastruktúra fejlesztések támogatása

KAP-RD09a-1-24- Mezőgazdasági kisüzemek beruházási támogatása

Támogatás célja

Az adottságaik és ambícióik alapján fejlődőképes kisméretű mezőgazdasági termelők jövedelemszerzésének és gazdasági több lábon állásának elősegítése az ehhez szükséges építéssel járó és építéssel nem járó fejlesztések által.

Azon őstermelők, mezőgazdasági vállalkozók és szociális szövetkezetek pályázhatnak, akiknek üzemmérete legalább 5000, de 10 000 euró STÉ-nél (Standard Termelési Érték) kisebb, üzleti tervet készítenek a támogatási kérelem mellé és vállalják, hogy a fenntartási idő végéig a mezőgazdasági tevékenységből származó üzemméretüket legalább 50%-os mértékben megnövelik.

A megváltozott európai uniós jogszabályok alapján a konstrukció a korábbi Vidékfejlesztési Program keretei között működtetett támogatási konstrukciótól eltérően nem átalánytámogatás, hanem számlás beruházási típusú támogatássá válik.

A felhívások minden kapcsolódó dokumentummal és információval együtt a kap.gov.hu weboldalon érhetők el.

II.3 LEADER, helyi intézkedések támogatása

A KAP Stratégiai Terven alapuló LEADER program végrehajtásának első lépéseként megtörtént a Helyi Akciócsoportok (HACS) Irányító Hatóság általi elismerése. A helyi akciócsoportok feladataként jelentkezett az adott kistérség vidékfejlesztési stratégiájának kialakítása, azzal a céllal, hogy a kistérségekben a vidékfejlesztésre szánt uniós forrásokat a helyi közösségek bevonásával használják fel. Valamennyi HACS által elkészített Helyi Fejlesztési Stratégiát az Irányító Hatóság már jóváhagyta. A következő években országosan összesen 105 – ebből 2 újonnan alakult - elismert HACS vehet részt a Közös Agrárpolitika Stratégiai Terv LEADER programjának megvalósításában, hozzájárulva ezzel a vidéki térségek további fejlődéséhez. Jász-Nagykun-Szolnok vármegye vidéki térségét továbbra is 5 LEADER Helyi Akciócsoport fedi le.

Helyi Akciócsoport	**Rendelkezésre álló forrás (Ft)**	
	Működésre (23 %)	**Támogatásra (77%)**
KÖZÉP-TISZA-ZAGYVA VIDÉKFEJLESZTÉSI Egyesület	392 707 560	
	90 322 739	302 384 821
Nagykunságért Vidékfejlesztési Egyesület	256 560 853	
	59 008 996	197 551 857
Tisza-menti Leader Közhasznú Egyesület	673 537 567	
	154 913 640	518 623 927
Jászsági Kistérségi Helyi Közösség Egyesülete	609 598 328	
	140 207 615	469 390 713
Tiszazugi Leader Egyesület	483 688 049	
	111 248 251	372 439 798

A HACS-ok az általuk kidolgozott, KAP ST-ből – fentiek szerint - finanszírozott, új Helyi Fejlesztési Stratégiákon keresztül koordinálhatják az illetékességi területükre jutó fejlesztési források felhasználását, és hamarosan ezen kidolgozott stratégiáknak megfelelő helyi felhívásokat jelentethetnek meg a kistérségükben élő, tevékenykedő civil, vállalkozói és önkormányzati szféra számára.

A Vidékfejlesztési Programon alapuló LEADER programban már elnyert támogatással rendelkező ügyfelek által megvalósított projektek után benyújtott kifizetési kérelmek feldolgozása a 2024-as évben is ütemezetten zajlott/zajlik, ezáltal a kedvezményezettek részére a kifizetések gördülékenyen tudnak haladni.

III. Az agrártámogatási rendszer 2025. évben várható változásai

Az EMVA alapból finanszírozott beruházási támogatások vonatkozásában nagyon fontos kiemelni, hogy a VP és a KAP Stratégiai Terv továbbra is párhuzamosan működik egymás mellett, amely nagy odafigyelést kíván mind a kedvezményezettektől mind a leendő pályázóktól.

VP keretében támogatott és jelenleg még megvalósítás alatt álló projektekkel összefüggésben kiemelten fontos, hogy az uniós pénzügyi ciklus zárása miatt minden kifizetésnek 2025. év végéig meg kell történnie, melyre tekintettel a kedvezményezetteknek legkésőbb 2025. szeptember 1-ig el kell számolnia. Figyelembe véve, hogy a fenti határidőig benyújtott záró kifizetési kérelmek 100 %-a helyszíni vizsgálattal érintett, amely meghosszabbítja a kérelem lezárásának időtartamát, ezért lényeges szempont, hogy a beruházások ütemezetten valósuljanak meg, és a kérelmek megfelelő minőségben kerüljenek benyújtásra.

A következő évben az EMGA alapból finanszírozott területalapú közvetlen támogatások rendszere is tovább változik, fejlődik.
Új előírások, és könnyítések is várhatóak a 2025-ös évben. Az elfogadott európai uniós agrárpolitika feltételrendszerét egyszerűsítő szabályozási csomag több ponton mérsékeli a gazdálkodókat érintő támogatásigényléshez kapcsolódó kötelezettségeket.

A feltételesség szabályrendszere 2025-től tovább bővül a vizes élőhelyek és tőzeglápok védelmét, ezzel pedig a vízvisszatartás és a talaj szervesszén-tartalmának megőrzését szolgáló HMKÁ 2 előírással. Ennek bevezetésével támogathatóvá válnak azok a területek, melyek eddig a hosszabb-rövidebb ideig tartó vízborítás vagy a vízzel való telítettség miatt nem voltak alkalmasak folyamatosan a mezőgazdasági művelésre.
2025. évtől a nem termelő tájképi elem és terület minimális arányának fenntartására vonatkozó HMKÁ 8 előírása esetében a nem termelő területek (NPLFA) kijelölési kötelezettsége megszűnik és kizárólag az Agro-ökológiai Program önkéntes vállalásai között lesz jelen a támogatási rendszerben.

A TMR rendszer által vizsgálat szempontok várhatóan nem bővülnek tovább. Az elmúlt két év megmutatta, hogy a TMR bevezetésével milyen irányban változott/változik a helyszíni ellenőrzés rendszere. A helyszíni vizsgálatok során megszűnik a klasszikus területmérés, ugyanakkor a területek többszöri bejárásával, a kapcsolódó dokumentumok vizsgálatával továbbra is valamennyi előírás betartása ellenőrzésre kerül.

Az uniós előírások egyértelműen abba az irányba mutatnak, hogy a támogatások igénylési folyamatának technikai feltételrendszere is modernizálódjon, így a gazdatársadalomnak is mielőbb fel kell készülnie az új technikák alkalmazására.

ZÁRADÉK

Az eredeti papír alapú dokumentummal egyező.

Másolatkészítő szervezet neve:

Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Kormányhivatal

A másolat képi vagy tartalmi egyezéséért felelős személy neve:

Juhász Rita

Másolatkészítő rendszer:

Poszeidon (EKEIDR) Irat és Dokumentumkezelő rendszer. '3.849.1.11'

Másolatkészítési szabályzat:

JNSZM KH Kormánymegbízottjának 8/2018. (IV. 12.) számú utasítása

Másolatkészítési rend elérhetősége:
https://kormanyhivatalok.hu/kormanyhivatalok/jasz-nagykun-szolnok/megye/e-ugyintezes

Másolatkészítés időpontja:

2024.11.26. 13:11:56

A dokumentum elektronikusan hitelesített.
Dátum: 2024.11.26 13:11:56
Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Kormányhivatal
Juhász Rita